

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÖĞRETMENLİĞİ
ANABİLİM DALI

**2006 YILI MÜFTÜLÜK EĞİTİM FAALİYETLERİNİN
YAYGIN DİN EĞİTİMİ AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ
(KONYA İLİ HADİM VE TAŞKENT İLÇELERİ ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. M. Bahaüddin VAROL

Hazırlayan

Hasan Kenan ŞENGÜDEN

KONYA - 2008

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	i
KISALTMALAR.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MÜFTÜLÜKLERİN YAYGIN DİN EĞİTİMİ UYGULAMALARI VE MEVZUATI

1. VAAZ ve İRŞAT HİZMETLERİ.....	5
1.1. İrşat Kurulları ve İrşat Ekipleri.....	8
1.2. Vaaz ve İrşat Hizmetleri Hakkında Tarihi Bilgi.....	10
1.3. Özel İrşat Ekiplerinin Kurulması.....	13
2. CAMİ İÇİ VAAZ ve İRŞAT HİZMETLERİ	
2.1. Vaaz ve Hutbeler.....	14
2.2. Cami Dersleri.....	16
3. CAMİ DIŞI İRŞAT HİZMETLERİ	
3.1. Dini Konferans ve Paneller.....	17
3.2. Başkanlıkça Düzenlenecek Konferans, Sempozyum ve Paneller.....	17
3.3. Müftülüklerce İl ve İlçe Merkezlerinde Düzenlenen Konferans, Sempozyum ve Paneller.....	18
3.4. Dini Soruların Cevaplandırılması.....	19
3.5. İhtida İşlemleri.....	20
4. GÖREVLİLER	
4.1. Stajyer Vaizler.....	21
4.2. Vaizler.....	21
4.3. İmam-Hatipler.....	23
4.4. Müezzin-Kayyımlar.....	23

İKİNCİ BÖLÜM

HADİM ve TAŞKENT MÜFTÜLÜKLERİNİN YAYGIN EĞİTİM FAALİYETLERİ ve DEĞERLENDİRMESİ

1. HADİM-TAŞKENT İLÇELERİ ve MÜFTÜLÜK PERSONELİ.....	25
--	----

2. HADİM ve TAŞKENT MÜFTÜLÜKLERİNİN PROGRAM İÇİNDEKİ EĞİTİM FAALİYETLERİ	30
2.1. Üç Aylık Eğitim Programı	
2.1.1. 2006 yılı birinci üç aylık vaaz ve irşat programı.....	30
2.1.2. 2006 yılı ikinci üç aylık vaaz ve irşat programı.....	31
2.1.3. 2006 yılı üçüncü üç aylık vaaz ve irşat programı.....	33
2.1.4. 2006 yılı Ramazan Ayı vaaz ve irşat programı.....	34
2.1.5. 2006 yılı dördüncü üç aylık vaaz ve irşat programı.....	35
2.2. Yapılan Konferanslar ve Konuşmacılar	
2.2.1. Taşkent Müftülüğü 2006 yılı bayanlara yönelik 1. altı aylık konferans hizmeti.....	36
2.2.2. Taşkent Müftülüğü 2006 yılı bayanlara yönelik 2. altı aylık konferans hizmeti.....	36
2.2.3. Hadim Müftülüğü 2006 yılı bayanlara yönelik 1. altı aylık konferans hizmeti.....	37
2.2.4. Hadim Müftülüğü 2006 yılı bayanlara yönelik 2. altı aylık konferans hizmeti.....	37
2.3. Kur'an Kursları.....	37
3. HADİM ve TAŞKENT MÜFTÜLÜKLERİNİN PROGRAM DIŞINDAKİ EĞİTİM FAALİYETLERİ.....	38
3.1. Düğünler.....	38
3.2. Cenazeler.....	38
3.3. Ev Ziyaretleri.....	39
3.4. Mevlit ve Hatimler.....	39
3.5. Gençlere ve Çocuklara Yönelik Faaliyetler.....	40
4. HADİM ve TAŞKENT MÜFTÜLÜKLERİNİN PROGRAM İÇİ ve PROGRAM DIŞI EĞİTİM FAALİYETLERİNİN YAYGIN DİN EĞİTİMİ AÇISINDAN GENEL BİR DEĞERLENDİRMESİ.....	41
5. ÖNERİLER.....	45
SONUÇ.....	47
KAYNAKÇA.....	49

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
Bld.	: Belediye
Fak.	: Fakültesi
İ.H.	: İmam-Hatip
K.K.Ö.	: Kur'an Kursu Öğreticisi
Ksb.	: Kasabası
Mah.	: Mahallesi
Mes.	: Mescidi
Mez.	: Mezunu
M.K	: Müezzin-Kayyım
Öğr.	: Öğreticisi
Önl.	: Önlisans
s.	: Sayfa
vhki.	: Veri hazırlama kontrol işletmeni

ÖNSÖZ

Öncelikle bu çalışmadaki anahtar kelimelerin açıklamasını vererek başlamak istiyorum. Sözlükte “doğru yolu göstermek” anlamına gelen irşat, dini bir kavram olarak, mü’minleri dini görevlerini yerine getirmeye çağırmak demektir. Nasihat ve öğüt anlamına gelen vaaz, İslami bir kavram olarak, kalbi yumuşatacak konularda iyiliği hatırlatma demektir. Yapılan vaazlardan amaç, insanları dini yönden aydınlatmak, onları, ibadetlerini eksiksiz ve yanlışsız yapabilmelerini sağlayacak şekilde bilgilendirmektir. Vaaz eden kimseye de vaiz denir. Sözlükte “bir topluluk karşısında yapılan konuşma” anlamına gelen hutbe, dini bir kavram olarak, Cuma ve bayram namazlarında, genel olarak Allah’a hamd, Rasülüne salât ve Müslümanlara nasihatten oluşan konuşmayı ifade eder.

Din eğitiminin insanlar için çok büyük önemi vardır. Din eğitimi iyi almış bireyler kardeşlik ve beraberlik içerisinde mutlu bir toplum oluşturacaklardır. Böylece toplumsal barış da sağlanmış olacaktır. Çünkü dinin öğretileri birlik ve beraberliği, kardeşliği emretmektedir. Merkezde Diyanet İşleri Başkanlığı, taşrada da müftülükler ve din görevlileri toplumu din eğitimi (yaygın din eğitimi) konusunda aydınlatmaktadırlar. Bu alanda önemli bir yeri doldurmaktadırlar. Bu açıdan Diyanet İşleri Başkanlığı’na büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir.

Özellikle taşrada din görevlileri yaygın din eğitiminin en önemli uygulayıcılarıdır. Bu yüzden din görevlilerinin iyi bir eğitimden geçmeleri, toplumun ihtiyaçlarını iyi tespit etmeleri ve nefret ettirmeden müjdeleyici ve sevdirci bir üslupla bu görevi yerine getirmeleri gerekmektedir. Taşradaki yaygın din eğitimi çalışmalarına ışık tutması açısından ve de Taşkent’te görev yapmam dolayısıyla Hadim ve Taşkent ilçelerini daha iyi gözlemleyerek çalışmaların ne gibi sonuçlar doğurduğunu ortaya çıkarmak amacıyla bu çalışmayı hazırladık. Hadim ve Taşkent Müftülüklerinin uyguladıkları irşat faaliyetleri ve sonuçları, Türkiye’nin diğer bölgelerindeki irşat faaliyetleriyle de benzerlikler taşımaktadır.

Bu çalışmada, Hadim ve Taşkent Müftülüklerinin 2006 yılı içerisindeki irşat faaliyetlerinin yaygın din eğitimi açısından değerlendirilmesi ele alınmıştır. İrşat faaliyetlerini; 1-Program içindeki irşat faaliyetleri, 2-Program dışı yapılan irşat faaliyetleri

olmak üzere iki başlıkta ele aldık. Program içindeki irşat faaliyetlerini; üç aylık, haftalık (cuma vaazları), ramazan ayı, yapılan konferanslar ve konuşmacılar başlıkları altında Diyanet İşleri Başkanlığı'nın genelgesi doğrultusunda ele aldık.

Program dışındaki irşat faaliyetlerini ise, düğün ve cenazeler gibi toplumsal yaşam içerisinde meydana gelen sosyal olaylarda yapılan serbest irşat faaliyetleri olarak ele aldık.

Bu inceleme ve değerlendirmenin sonucunda ulaşmak istediğimiz asıl hedef, bu irşat faaliyetlerinin ne gibi sonuçlar verdiği, istenilen amaca başarılı bir şekilde ulaşıp ulaşamadığı, ulaştı ise ne gibi olumlu sonuçlar alındığı, ulaşamadı ise bunun sebepleri ele alınıp incelenmiştir.

Sonuç olarak; gerek program içi, gerekse program dışı yapılan irşat faaliyetlerinin yaygın din eğitimi açısından genel bir değerlendirmesi yapılmıştır.

Bu çalışmamızda emeği geçen değerli hocalarımızdan başta danışman hocam Doç. Dr. Mehmet Bahaüddin VAROL'a ve bölüm başkanı Prof. Dr. Mustafa TAVUKÇUOĞLU'na teşekkürü bir borç bilirim.

Hasan Kenan ŞENGÜDEN
Konya 2008

GİRİŞ

Din, fert ve toplum açısından hayatın vazgeçilmez bir unsurudur. Dinsiz bir toplumu tarih kaydetmediği gibi, din olarak isimlendirilmese bile belli bir inanç sisteminden mahrum bir insan topluluğuna da tarih boyunca rastlanmamıştır.

İnsan ve toplum için mutlak bir olgu olan dinin doğru olarak anlatılması, istismarının önlenmesi ve din işlerinin sevk ve idaresi de o derece önemlidir. Bu nedenle din işlerinin sistemli, disiplinli ve düzenli bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla her zaman düzenli ve disiplinli teşkilatlar var olagelmıştır.

İnsan, Allah'a ibadet etmesi için yaratılmış, bu görevini yerine getirebilmesi için kendisine akıl ve irade, iyiyi ve kötüyü, doğru ve yanlış, hayrı ve şerri, hakkı ve batılı birbirinden ayırt edebilecek yetenek verilmiş, önder ve örnek olması için peygamberler, rehber olması için de kitaplar gönderilmiştir. İnsan, iman, ibadet ve itaatle sorumlu tutulmakla birlikte bu konuda zorlanmamıştır. Çünkü insan hayatı ve ölümü ile imtihana tabi tutulmuş; bu sebeple ona inanç ve irade hürriyeti verilmiştir. İnsan iman edip etmemekte serbest bırakılmakla birlikte iman edip salih ameller işlemesi istenmiştir.

Allah, kullarına iyiyi emretmek ve kötüyü yasaklamak suretiyle bizzat öğüt verdiği gibi, peygamberlerini de öğüt vermekle görevlendirmiştir. Kur'an da insanlar için bir öğüttür. Dini anlatmak, insanları iman, ibadet ve güzel ahlaka çağırmak, haram, günah ve kötülüklerden sakındırmak; peygamberlerin görevi olduğu gibi her bir mü'minin de görevidir. Bu husus, Kur'an'da pek çok ayette ifade edilmektedir.¹ Bu ayetlerden bazıları şu şekildedir: *“Sizden hayra çağıran, iyiliği emredip kötülüğü men eden bir topluluk bulunsun. İşte onlar kurtuluşa erenlerdir.”*² *“Mümin erkeklerle mümin kadınlar da birbirlerinin velileridir. Onlar iyiliği emreder, kötülükten alı korurlar, namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, Allah ve Resulüne itaat ederler. İşte onlara Allah rahmet edecektir. Şüphesiz Allah azizdir, hikmet sahibidir.”*³

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Kuruluşu; 23 Nisan 1920'de Ankara'da açılan Türkiye Büyük Millet Meclisinin teşkil ettiği hükümette Şer'iyeye ve Evkaf Vekâleti oluşturuldu.

¹ Yayına Hazırlayan İsmail Karagöz, Kürsüden Öğütler 52 Konuda Vaaz Örnekleri, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara-2007, s.15.

² Al-i İmran 3: 104.

³ Tevbe 9: 71.

Osmanlı döneminde Şeyhülislamlik eliyle yürütülen din işlerinin ifası 1920–1924 döneminde Şer’iye ve Evkaf Vekâletine verilmiştir. Devletin yeniden yapılanması sürecinde devlet kurumlarının da gözden geçirilmesi gerekmiş, bu bağlamda Şer’iye ve Evkaf Vekâleti kaldırılarak, bu vekâletin uhdesinde bulunan din işlerinin yürütülmesi amacıyla 03 Mart 1924 tarih ve 429 sayılı kanunla Diyanet İşleri Başkanlığı (Reisliği) kurulmuştur. Söz konusu kanunun gerekçesinde: “Din ve Ordunun siyaset cereyanları ile alakadar olması birçok sakıncalar doğurur. Bu hakikat bütün medeni milletler ve hükümetler tarafından bir düstur-u esasi olarak kabul edilmiştir.” denilmektedir.

Böylece TBMM Hükümetleri döneminde dini işlerin yürütülmesi ile görevli kılınan Şer’iye ve Evkaf Vekâleti kaldırılarak, onun yerine “Diyanet İşleri Reisliği” adıyla yeni bir kurum kurulmuş oluyordu.⁴

Diyanet İşleri Başkanlığı’nın kuruluşundan itibaren amacı; milletçe dayanışmayı ve bütünleşmeyi sağlamak ve her türlü siyasi görüş ve düşüncenin üstünde kalarak, Dinimizin birlik, beraberlik, fedakârlık ve yardımlaşma gibi yüce prensiplerini halkımıza benimsetmek; İslam’ın güzel ahlak sistemi içinde vatandaşlarımızın mutlu olmalarını, dini ve milli sorumluluk duygusu içinde çalışmalarını, insani ve manevi değerlere ve milli ükûlere bağlılıklarını sağlamak için başarılı, etkin ve yaygın bir din hizmeti sunmaktır.

Diyanet İşleri Başkanlığı teşkilatı; bugünkü fonksiyonel yapısıyla; merkez, taşra ve yurt dışı kuruluşlarından oluşmaktadır. Kurulduğu ilk yıllarda toplam kadrosu 7172 olan Diyanet İşleri Başkanlığı, bugün yüz bini aşkın kadrosuyla yurt içinde bütün il ve ilçelerde müftülük olarak, yurt dışında vatandaş ve soydaşlarımızın bulunduğu ülkelerde Din Hizmetleri Müşavirlik ve Din Hizmetleri Ataşeliği olarak teşkilatlanmış bulunmaktadır. Sovyetler Birliğindeki gelişmelerden sonra bağımsızlığını kazanan Türk Cumhuriyetlerine de aynı hizmetler götürülmeye başlanmıştır.⁵

Türk toplumunda, laik devlet yapısı içinde bir kamu kurumu olan Diyanet İşleri Başkanlığı’nın varlığının, ülkemizin kendisine özgü şartları gereği, laiklik ilkesine uygun olduğu yönünde bir düşüncenin hâkim olduğu görülmektedir. Toplum tarafından Diyanet İşleri Başkanlığı’nın din ile ilgili beyanlarına ve dini konulara ilişkin vermiş olduğu fetvalara büyük oranda itimat edilmekte ve uyulmaktadır. Ayrıca Diyanet İşleri Başkanlığı’nın varlığının dini hayata ilişkin ortaya çıkan yanlış yorumların ve farklı

⁴ Kuruluşundan Günümüze Diyanet İşleri Başkanlığı Tarihçe-Teşkilat-Hizmet ve Faaliyetler (1924–1997), Ankara 1999, s.21.

⁵ Kuruluşundan Günümüze Diyanet İşleri Başkanlığı Tarihçe-Teşkilat-Hizmet ve Faaliyetler (1924–1997), Ankara 1999, s.XV.

anlayışların tehlikeli boyutlara ulaşmasını engellediği, Başkanlığın sosyal meselelerin çözümünde önemli bir dayanışma noktası olduğu yönünde bir kanaat hâkimdir.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın basılı ve görsel yayınları halkımız tarafından dini bilgileri öğrenme açısından başvurulabilecek güvenilir kaynaklar arasında görülmektedir. Halkımızın büyük bir çoğunluğu Ramazan orucu, dini bayramlar, fitre miktarları, ezan vakitlerinin tespiti vb. konularda Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kararlarını esas almakta ve bu kararlar doğrultusunda davranmaktadırlar.

Türk toplumunun büyük bir kesimi tarafından Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yürüttüğü hac ve umre organizasyonu, başarılı bulunmakta; yurt dışında yaşayan vatandaş ve soydaşlarımıza yönelik din hizmetleriyle de Diyanetin önemli bir boşluğu doldurduğuna inanılmaktadır. Diğer taraftan, Başkanlığın gerek yurtiçi ve gerekse yurtdışında düzenlediği konferans, sempozyum vb. faaliyetlerin dini ve toplumsal meselelerin çözümüne önemli ölçüde katkı sağladığı düşüncesi de çoğunluk tarafından paylaşılmaktadır.

Türkiye'de son dönemlerde yaşanan hızlı değişme ve gelişmeler ile birlikte toplumun Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan beklentileri de önemli ölçüde artmış ve farklılaşmıştır. Türkiye'nin içinde bulunduğu sanayileşme ve şehirleşme süreci ile beraber halkın sosyal ve kültürel yapısındaki değişkenlik ve buna bağlı olarak insanlarımızın dini alandaki ihtiyaç ve beklentilerindeki farklılıklar, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın toplumdaki statüsünün belirlenmesinde ve görev alanıyla ilgili konulardaki verimliliğinde oldukça etkili olmaktadır.⁶

Toplumumuzu din konusunda aydınlatmak, Diyanet İşleri Başkanlığının asli görevleri arasında yer almaktadır. Bu hizmetler çerçevesinde yurdun dört bir köşesinde görevlilerce vaaz ve irşat hizmetleri sunulmakta, konferanslar verilmekte ve paneller düzenlenmektedir.

Her ne kadar teknolojinin gelişmesi, insanın bilgiye ulaşmasını kolaylaştırmış ise de, dinleyici ile yüz yüze iletişim kurarak mesajın aktarılması en etkili yöntem olmaya devam edecektir. Bu sebeple, dinin halka öğretilmesi alanında camilerde icra edilen vaaz hizmetleri tarihi süreç içinde olduğu gibi günümüzde de önemini korumaktadır. Özellikle Cuma ve teravih namazları öncesi ve diğer zamanlarda yapılan vaazlar, dinin topluma anlatılması için çok elverişli bir ortam oluşturmaktadır.

⁶ Kemaleddin Taş, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Toplumsal Statüsü, Diyanet Aylık Dergi Mart 2008, sayı 207, s.9-10.

Vaizlik, dinimizin, Peygamberimizden sonra kıyamete kadar yeni nesillere intikalini sağlayan ana kurumdur. İfade etmek gerekir ki vaaz kavramını cami kürsüleri ile sınırlı olarak düşünmek mümkün değildir. İrşat, tebliğ, iyiliği emir, kötülükten alıkoyma ve nasihat gibi değişik şekillerde ifade edilen bütün uygulamalar sonuçta vaaz kavramında birleşir.

İslam toplumunda vaaz ve irşadın ihmal edilmemesi, hatta kurumlaşmasının teşviki yönünde birçok ayet ve hadis bulunmaktadır: “*Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütle çağır.*”⁷ “*Öğüt fayda versin (vermesin) sen öğüt ver (sana düşen görev sadece tebliğdir).*”⁸ “*Sizden kim bir münkeri görürse, hemen onu eli ile değiştirsin; gücü yetmezse, dili ile değiştirsin; gücü yetmezse, kalbi ile kötülüğü tasvip etmesin. Bu son durum imanın en zayıf olanıdır.*”⁹ Zamana ve mekâna göre muhatapın bilgi ve kültürüne, sosyal ve psikolojik durumuna uygun bir usul ve üslup takip etmek, vaaz hizmetinin beklenen sonucu vermesi açısından önem arz etmektedir. Geçmiş dönemlerde vaaz tekniğinde, büyük ölçüde duygular belirleyici rol oynuyordu. Bu teknik zamanla zaafa uğramış, muhatapı etkilemede yetersiz hale gelmiştir. Önceki dönemlerin, söylenenleri kabullenme ve söylenene bağlanma, taklit ve teslimiyet şeklindeki yaklaşımı günümüzde yerini, araştırma ve sorgulama anlayışına terk etmiştir. İnsanlar, en kısa zamanda, mümkün olan en çok bilgiyi, en açık ve anlaşılır biçimde almak istemektedirler.

Vaaz hizmetlerini verimli kılan tekniklerin en önemlisi, vaizle muhataplar arasında bir gönül bağının oluşturulmasıdır. Bu bağın gerçekleşmesi karşılıklı samimiyetin yaşanması ile mümkündür. Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.), dini, “Allah’a, O’nun Kitabına, Peygamberine, müminlerin liderine ve bütün Müslümanlara karşı samimiyet” diye tanımlarken taraflar arasında gerçekleştirilmesi zorunlu olan bu bağa vurgu yapmış olmaktadır. Dinin aydınlatıcı, ferahlatıcı ve diriltici nefesine her zaman muhtaç olan toplum, bu ihtiyacı günümüzde daha da derinden hissetmektedir. İşte bu ihtiyacın giderilmesi yolunda yapılacak çalışmalar şüphesiz ki öncelikle, insanları dinin güzellikleriyle buluşturma görev ve sorumluluğunu omzunda taşıyan, başta vaizler olmak üzere her kademedeki din görevlileri tarafından icra edilmek durumundadır.¹⁰

⁷ Nahl 16: 125.

⁸ A’la 87: 9.

⁹ Müslim, İman 78. I, s. 69.

¹⁰ Yayına Hazırlayan İsmail Karagöz, Kürsüden Öğütler 52 Konuda Vaaz Örnekleri, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara–2007, s.13–14.

BİRİNCİ BÖLÜM

MÜFTÜLÜKLERİN YAYGIN DİN EĞİTİMİ UYGULAMALARI VE MEVZUATI

1. VAAZ ve İRŞAT HİZMETLERİ

Toplumun din konusunda aydınlatmak için Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yapmış olduğu önemli hizmetlerden birisi de vaaz ve irşat hizmetidir. Bu hizmet her yerde yapılabilmeyle beraber özellikle camilerde yapılmaktadır. Haftanın belirli günlerinde, Cuma ve bayramlarda, kandil gecelerinde halkımız dini yönden bilgilendirilmekte, ihtiyaç duyulan konular halkımıza anlatılmaktadır. Bu hizmet vaiz kadrolarında görev yapan elemanlara ilaveten il ve ilçe müftüleri ile vaaz etme ehliyeti olan kişiler tarafından yürütülmektedir.

Vaaz ve irşat konuları Diyanet İşleri Başkanlığı'nca senelik olarak belirlenip illere gönderilmektedir. Bununla birlikte il ve ilçe müftüleri buldukları yörenin özelliklerini dikkate alarak vaaz ve irşat programı hazırlayarak halkımızı aydınlatmaktadırlar.

İrşat hizmetlerinde başarılı olmak için önemli şartlar vardır. Bunların başında bu işi yapanların bilgili olması, en güzel ahlakı temsil etmesi ve metot gelmektedir. Diğer nitelikleri de şöyle izah edebiliriz. İrşat hizmetiyle görevlenecek kimseler üst seviyede halk ve kitle eğitimi yapacaklardır. Bu sebepten dolayı onlar, modern terbiye ilkelerini ve metotlarını da bilmek zorundadırlar. İrşat görevi üstlenecek elemanların eğitilmeleri esnasında, pedagojik sebep ve saikler bilindiği zaman hizmet kolaylaşır. İrşat ehlinde psikolojik nitelik bulunması önemlidir.

İrşadın konusu insandır. İrşat işlemi sosyal çevre içinde başlar, o ortamda devam eder. Bu nedenle müridin sosyal çevreyi, beşeri münasebetlere etkili olan faktörleri çok iyi bilmesi lazımdır. İrşat görevini yapan kişinin, sosyal olayların analizini yapabilecek, sağlam ve doğru sonuçlara ulaşabilecek kadar sosyal bilimlerden nasiplenmiş olması gerekmektedir.

İrşat görevi üstlenecek kimselerin, akıcı, güzel ve anlaşılır bir üsluba sahip olması önemli bir husustur. Onların ses tonlarının düzgün ve mikrofonik olması hem anlatım, hem de dinleyenler için büyük bir kolaylıktır. Böyle bir ses tonu ve anlatım hatip-dinleyici bütünleşmesini sağlar. Söylenen sözleri etkili kılar. İrşat ehli için ses ahengi ve diksiyon

büyük önem taşır. İrşat hizmetleri her yönüyle üstün nitelikler isteyen bir uzmanlık konusudur. Bu uzmanlık çeşitli nitelik ve ehliyetin bir araya gelmesiyle oluşmaktadır. Böyle bir hizmete talip olmak, ömür boyu çok boyutlu çalışmayı, son derece dikkatli ve itinalı, örnek bir yaşayışı gerçekleştirmeyi zorunlu kılmaktadır.

Sürekli halk arasında kalacak, orada hizmet verecek irşat ehline insanların saygısı ve itibarı hizmetlerin göstereceği doyum ve sergileyeceği erdeme oranlıdır. Halkın eline bakan, onlardan yardım ve maddi menfaat gözetir olan bir irşatçı, halk katında sadece kendi saygınlığını kaybetmekle kalmaz, yürütmekte olduğu hizmetin de kıymetini ve önemini ortadan kaldırır. İrşat ehli hizmet verdiği fert ve toplumdaki yardım bekler olmayı bir tarafa bırakınız, kendisi gereken kimselere yardımda bulunmak zorundadır. Bu yaklaşım halkı hayra davet etmenin en çarpıcı ön şartıdır. Ayrıca halkın gözünde bir görevlinin değeri ve itibarı o görevlinin devlet nezdindeki yetki ve itibarıyla da doğru orantılıdır. Devletin bir görevliye verdiği önem ve itibarı ona tanıdığı statü ve ödediği ücret ifade eder. Ülkemizde din hizmetleri uzun yıllar “Hayrat Hademeleri” ölçüsü içinde ele alındı. Ödenen ücretler de ona göre ayarlandı. Ülkemizde halen yürütülen, büyük ölçüde ideal nitelikten uzak, keyfiyet ve kemiyet bakımından yetersiz irşat faaliyetlerinin bu hale gelmesinde en önemli faktör; devletin ve yetkililerin bu hizmete bakış açılarının doğru olmaması, bir çekingenlik içinde bulunulmasıdır. Oysaki milli birliğe ve devlete yönelebilecek tehlikenin zararsız hale getirilmesi, iyi yetişmiş, devlet, millet, mukaddesat sadakatiyle dolmuş din hizmetlilerinin ve irşat ehlinin gayretleri ile mümkündür.

Toplam nüfusun hemen hepsi Müslüman olan ülkemizde din hizmetlerini ihmal etmek, o hizmetleri resmîyetin dışında sorumsuz kişilere ve kuruluşlara bırakmak sonucu verir ki, duyulan çekince işte o zaman ortaya çıkar. Din hizmetleri, özellikle irşat görevleri, dini ve milli menfaatlerin gereklerine uygun şekilde yapıldığında halkımızda mevcut kardeşlik duyguları güçlenip pekişir, milli birlik ve beraberlik düşüncesi tüm kafa ve gönülleri sarar. Devletimizin devamı ve milletimizin bekası, din hizmetlerinin en üst seviyede, mükemmel bir şekilde yürütülmesi ile doğru orantılıdır. Din hizmetini ve dini gelişmeyi devlet kadroları ve desteği dışına itmek, onu sorumsuz ve kontrolü imkânsız gayretlere bırakmak olur ki, o zaman devlet ve millet içinden çıkılmaz ihtilaflara sürüklenir. Bu gün doğu ve güneydoğu illerimizde yaşanan terörün büyük ölçüde sömürdüğü konulardan biri; din hizmetlerindeki yetersizliktir.

Bugün ülkemizdeki her camide yeterli olmasa da bu hizmet yapılmaktadır. Diyanet İşleri Başkanlığı vaiz kadrolarının yeterli olmadığı yerlerde bu hizmeti Kur'an Kursu öğreticileri, İmam-Hatip ve Müezzin-Kayyımlar vasıtasıyla yürütmektedir. Bu personele de

hizmet içi eğitim kursları düzenleyip ve kurs sonunda başarılı olanlara “Fahri Vaizlik” belgesi verilmek suretiyle yerine getirmektedir. Özellikle günümüzde İlahiyat Fakültesi mezunu din görevlilerinin sayılarının artmasıyla vaaz edecek eleman ihtiyacı büyük ölçüde sağlanmış bulunmaktadır.

Vaizler sayı olarak yeterli olmadığı gibi, kültür seviyeleri farklı olan cami cemaatine, yeterli ve tatminkâr bir şekilde vaaz yapılamamaktadır. Bir kere, bunca mezuna rağmen vaaz için yeterli eleman sayısı çok değildir. Yeterli olanlar da, statü itibariyle cazip olmadığı için vaizliğe rağbet etmemektedir. Vaiz olabilmek için öncelikle Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesindeki eğitim merkezlerini kazanmak ve buradaki otuz aylık eğitim süresinin sonunda başarıyla mezun olmak gerekmektedir. Eğitim merkezlerine başvurmak için adaylık süresinin dolması (asaletin tasdik olması) ve de İlahiyat Fakültesi mezunu olmak (dört yıllık dini yüksek öğrenim görmüş olmak) şartları gerekiyor. Fakat şu an itibariyle eğitim merkezini bitirenler vaiz olarak atanmamakta, tekrar imam olarak görevlendirilmektedirler. 2007–2008 eğitim-öğretim yılında eğitim merkezleri öğrenci alım kontenjanlarını azaltmışlardır. Bu gelişmelerin vaiz açığı olmadığı için yapıldığı söyleniyor fakat şuanda ne Hadim’de ne de Taşkent’te vaiz bulunmaktadır. Birçok ilçede de aynı sıkıntılar mevcut. Burada bir çarpıklık göze çarpmaktadır. Diyanet İşleri Başkanlığı bu konuları daha iyi değerlendirip ona göre çalışmalar yapması gerekmektedir. Mesela Taşkent’teki vaiz Avrupa’ya görevli olarak gittiği için şuan vaiz bulunmamaktadır, yerine de yenisi atanmamıştır. Yine birçok ilçede aynı durumlar söz konusudur. Mali konulara gelince, 2005 Yılında Diyanet personelinin maaşına yapılan iyileştirme ile vaizlerin maaşları da bir nebze artmıştır. Ama yine de aldıkları sıkı eğitimle kıyaslayınca maaşların yüksek olması lazım. Aynı olay imam-hatipler için de geçerlidir. Mesela İmam-Hatip mezunu bir imamla İlahiyat Fakültesi mezunu imam arasında maaş konusunda hiçbir fark bulunmamaktadır. İkisi de aynı maaşı almaktadır. Okuyan kişiye okuduğunun karşılığı verilmemekte, dolayısıyla okuyanlar teşvik edilmemektedir. Neticede de kurum değiştirmek isteyenlerin sayısı sürekli artmaktadır. Yillardır çıkartılmayan Diyanet Teşkilat Yasasının çıkartılması bu sorunları giderecektir.

Yukarıda belirtilen hususların ışığında vaaz ve irşat hizmetleri ile ilgili olarak ülkemizde önemli aşamalar kaydedilmiştir. Bu hizmetler küçümsenmeyecek sayılara ulaşmıştır.¹¹ Özellikle Cuma namazı, teravîh namazı ve kandil geceleri camilerde yapılan vaaz hizmetleri halkı dini konularda aydınlatmak için çok önemli bir fırsattır. Binlerce

¹¹ Kuruluşundan Günümüze Diyanet İşleri Başkanlığı Tarihçe-Teşkilat-Hizmet ve Faaliyetler (1924–1997), Ankara 1999, s.510–514.

camide milyonlarca insana bir anda istenilen bilgiyi ulaştırabilme fırsatı iyi değerlendirilmesi gereken bir sermayedir. Diyanet İşleri Başkanlığı, bünyesindeki ve idaresindeki camiler ve din görevlileri ile İslam dininin emir ve yasaklarını en verimli bir şekilde halka aktarmaktadır. Bu önemli irşat görevini cami dışında da yerine getirerek, çok önemli ve büyük bir hizmeti yapmaya çalışmaktadır.

1.1. İrşat Kurulları ve İrşat Ekipleri

Burada vermiş olduğumuz bilgiler Diyanet İşleri Başkanlığı 2005 genelgesinden alınmıştır.

Millî birlik ve beraberliğimizin güçlenmesinde, toplumumuzun dinî bilgi sahibi kılınmasında vaaz ve irşat hizmetlerinin önemi büyüktür. Bu iş için gerekli olan planlamanın bir parçası olmak üzere, il ve ilçe müftülüklerince aşağıdaki tedbirlerin alınmasında ve sürekli takibinde yarar görülmüştür:

a. Her ilde valilik onayı ile müftünün başkanlığında en az üç, en çok beş üyeden teşekkül edecek bir “Vaaz ve İrşat Kurulu” oluşturulacaktır. Kurul, yeterli sayıda vaiz ve vaizesi bulunan yerlerde vaizler ile varsa Kur’an kursu müdürü ve din hizmetleri uzmanından, bunlardan yeteri kadar bulunmadığı takdirde Diyanet İşleri Başkanlığı Görev ve Çalışma Yönergesi'nin 114'üncü ve 116'ncı maddelerinde tarif edilen vaaz etme ehliyet ve niteliğine sahip görevlilerden teşekkül ettirilecektir. Bu kurul; müftülükçe tespit edilecek tarihte ayda en az bir defa, ayrıca Ramazan başlangıcından 15 gün önce toplanarak vaaz ve irşat çalışmalarını gözden geçirecek, bir önceki irşat uygulamasını değerlendirecek ve değerlendirme sonuçlarını bir raporla müftülüğe sunacaktır.

b. İllerde kurulan vaaz ve irşat kurullarınca, Ocak-Şubat-Mart birinci dönem; Nisan-Mayıs-Haziran ikinci dönem; Temmuz-Ağustos-Eylül üçüncü dönem; Ekim-Kasım-Aralık dördüncü dönem olmak üzere programlar hazırlanacaktır. Üçer aylık dönemler halinde hazırlanan irşat programlarında kasaba ve köylere de yer verilecektir. Ayrıca, Ramazan ayı için özel program uygulanacaktır. Programlar dönem başlarından, Ramazan ayı programı ise Ramazandan bir hafta önce hazırlanacaktır.

İl vaaz ve irşat kurullarınca belirlenen vaaz konuları ve tarihleri, ilçe müftülüklerince de esas alınarak uygulanacaktır. İl ve ilçe müftülükleri hazırlanan programları kendi müftülüklerinde saklayacaklardır.

c. İl ve ilçe vaizleri, cumhuriyet savcılığınca gösterilecek ihtiyaca göre ceza ve tutukevleri ile çocuk ıslahevlerinde 15 Mayıs 2001 tarihli protokol uyarınca ücret karşılığında ders vereceklerdir.

Ayrıca hastane, huzurevi ve benzeri yerlerdeki hasta ve yaşlıları mümkünse bir heyet halinde belli aralıklarla ve uygun zamanlarda ziyaret edeceklerdir. Bu hizmetlere ilave olarak vaizler, davet halinde öğrenci yurtları ve toplu işyerlerinde müftünün bilgisi dâhilinde konferanslar vereceklerdir.

d. İl müftülükleri valinin onayı ile yılda iki defa olmak üzere yol dahil azami 20'şer gün süreli il ve ilçe vaizlerinin tümünün görevlendirileceği vaaz ve irşat ekipleri kuracaklardır. Yeter sayıda vaizi bulunmayan illerde, il ve ilçe müftüleri, fahri vaizlik belgesi bulunan elemanlar ile vaaz etme ehliyet ve niteliğine sahip görevliler de ekiplere dâhil edilecektir.

Ancak, yeter sayıda vaaz etme ehliyet ve niteliğine sahip cami görevlileri bulunan ilçeler, söz konusu irşat ekiplerini bağlı buldukları kaymakamlığın onayı ile müstakil olarak da oluşturabileceklerdir.

e. Her il müftülüğü, bölgenin şartlarını dikkate alarak irşat ekipleri oluşturacak, kaç irşat ekibi kurulduğunu ve bu ekiplerin kimlerden teşekkül ettiğini, hangi tarihlerde, (Ramazan ayı hariç) nerelerde (kasaba ve köyler dahil) görev yapacaklarını, her yıl 31 Ocak tarihine kadar tespit ederek hazırlanacak irşat programlarını, müftülüklerinde hıfzedeceklerdir.

f. İrşat ekipleri; göreve çıkmadan önce il müftüsünün başkanlığında toplanarak hizmetin usul ve prensiplerini belirleyecekler, görev sonunda tekrar toplanarak yapılan irşat hizmetinin bir değerlendirmesini yapacaklardır. Yapılan değerlendirme, üçer aylık vaaz ve irşat hizmetlerinin değerlendirilmesiyle birlikte, her yıl Aralık ayında Başkanlığa gönderilecek olan yıllık irşat raporu içerisinde yer alacak, ayrıca bu raporda irşat hizmetleriyle ilgili bütün konular özetlenerek karşılaşılan olumlu, olumsuz yönler ifade edilerek hazırlanacak rapor Diyanet İşleri Başkanlığı Din Hizmetleri Dairesi Başkanlığına gönderilecektir.

g. İrşat ekipleri görev yapacakları yerlerde dinî konularda halkımızı aydınlatmaya çalışacaklar, özellikle, bid'at ve hurafelere karşı mücadele, misyonerlik faaliyetlerine karşı önlemler ile içki, uyuşturucu, kumar, fuhuş, kan davası gibi dinen yasak olan hususlar ve vatan sevgisi, yurt savunması, kardeşlik, birlik, sevgi ve barış gibi konulara ağırlık vereceklerdir.¹²

¹² www.diyaret.gov.tr, Genelge 2005. (5 Ocak 2007).

1.2. Vaaz ve İrşat Hizmetleri Hakkında Tarihi Bilgi

Bu bölümde Hz. Âdem, Hz. Nuh, Hz. İbrahim, Hz. Musa ve Hz. İsa'nın tebliğ, irşat ve davet çalışmalarından kısaca bahsederek, Hz. Muhammed'in eğitimci kişiliği, irşat ve davet metodundan bilgiler sunacağız. Osmanlı dönemi (Tanzimat Dönemi özelinde) irşat faaliyetleri hakkında da kısaca tarihi bilgi verilecektir.

Kur'an'ı Kerim'de Rasulullah'tan önceki peygamberlerin kıssalarına zaman zaman yer verilir. Şüphesiz ta Hz. Âdem'den başlayan hakkı tebliğ ve İslam'a davet faaliyeti, son peygamber Hz. Muhammed'in ve O'nun yolundan giden davetçilerin devam ettirdikleri görevin bir bölümüdür. Öyle olunca bu kıssaların K. Kerim'de zikrediliş gayesinin, davetin her safhası ve sahası için bütün davetçilere örnekler sunmak, metot ve programlar takdim etmek, onlara, nuruyla yollarını aydınlatacak ve hidayete götürecek kandiller sergilemek, önderler ortaya koymak olduğunu söyleyebilir; okuyanlar ve arayanlar için öğüt ve ibretler almalarını sağlamak olduğunu ifade edebiliriz.¹³ Nitekim bizzat Kur'an'ı Kerim, bu hususa işaret eder: “*Andolsun, onların kıssalarını açıklamada salim akıl sahipleri için birer ibret vardır.*”¹⁴

Peygamberlerin davet ve tebliğe verdikleri önemi bilmemiz gerekir. Bu yüzden bazı peygamberlerin bu alandaki çalışmalarına kısaca göz atmak yerinde olacaktır.

Hz. Âdem: Allah'ın varlığına ve birliğine davet etmenin tarihi insanlığın tarihi kadar eskidir. Çünkü hem beşeriyetin hem de peygamberlerin evveli Hz. Âdem, insanları Allah'ın emirlerine çağıran ilk insandır. Daha sonra Allah tarafından gönderilen bütün Nebiler ve Resuller, Allah'a çağıran davetçiler zincirinin halkalarını teşkil etmişlerdir. İnsanlık tarihi bunun en güzel şahididir.

Hz. Nuh: Hz. Nuh Ulü'l- Azm sahibi peygamberlerin ilkidir. Beşeriyetin ikinci babası durumundadır. Hz. Âdem'den sonra tebliğ ve irşat için gönderilen bir peygamberdir. K. Kerim'de kendi ismi verilen “Nuh” suresi dışında 27 surede hayatı, nübüvveti, tebliği ve kavmi ile olan mücadelesi anlatılmaktadır. “*Nuh şöyle dedi: Ey kavmim! Şüphemiz olmasın ki, ben sizi Allah'a kulluk edin; O'na karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin ki, Allah bir kısım günahlarınızı bağışlasın ve sizi belli bir vadeye kadar tehir etsin diyerek apaçık uyarın bir kimseyim. Bilinmeli ki Allah'ın tayin ettiği vade gelince, artık o ertelenmez.*”¹⁵

Hz. İbrahim: Hz. İbrahim'in diğer bir ismi de Halilullah'tır. Ulü'l- Azm sahibi olan peygamberlerin ikincisidir. Hayatı ve risaletini tebliğ ederken karşılaştığı olaylar ibretlerle

¹³ Ahmet Önkal, Rasulullah'nın İslam'a Davet Metodu, Onüçüncü Baskı, Konya 1998, s.75.

¹⁴ Yusuf 12: 111.

¹⁵ Nuh 71: 2,3,4.

doludur. K. Kerim'in 24 sure ve 60 ayetinde Hz. İbrahim'in hak ile batıl, hayır ile şer ve tevhid ile şirk hakkındaki mücadelesi açıklanmaktadır. *"İbrahim'i de gönderdik. O kavmine şöyle demişti: Allah'a kulluk edin. O'na karşı gelmekten sakının. Eğer bilmiş olsanız bu sizin için daha hayırlıdır."*¹⁶

Hz. Musa: Hz. Musa Ulü'l- Azm sahibi peygamberlerin üçüncüsüdür. Diğer bir lakabı da; Musa Kelimullah'dır. Risaletini tebliğ etmek üzere nübüvvet konusuna yabancı olmayan Beni İsrail kavmine gönderilmiştir. Çünkü daha önce Beni İsrail'e Yakup, Yusuf, Süleyman ve Davud gibi peygamberler gönderilmişlerdi. Hz. Musa'nın risaletinin tebliğ tarihi ve muhtevası diğer peygamberler göre daha zengindir. Çünkü O, itikadi yapıları bozulmuş ve her çeşit zulme rıza gösteren bir topluma gönderilmiştir. *"Musa kavmine şöyle demişti: Ey kavmim Allah'ın size nimetini hatırlayın; zira O, içinizden peygamberler çıkardı ve sizi hükümdarlar kıldı. Âlemlerde hiçbir kimseye vermediğini size verdi."*¹⁷

Hz. İsa: Hz. İsa da Beni İsrail kavmine gönderilmiştir. Onun risaleti, davet ve tebliği Hz. Musa'nın devamıdır. Ulü'l-Azm sahibi peygamberlerin dördüncüsüdür. Hz. İsa kendisinden önceki peygamberler gibi Beni İsrail'i Allah'a inanmaya ve itaat etmeye davet etti. Karşılaştığı itirazlar ve tepkiler karşısında deliller ve mucizeler ortaya koydu. Buna rağmen O'na inananlar da azınlıkta kaldı. Fakat O, Allah'tan aldığı yardım ve destek sayesinde risaletini açıklayarak halkı tevhid akidesine davet etmeye başladı.¹⁸

Nübüvvet Hz. Muhammed ile sona ermiştir. O, varlık olarak bütün peygamberlerin sonuncusu; manevi rütbe ve makam itibariyle de herkesten öncedir. Allah O'nunla nübüvvet ve risaleti sona erdirmiştir. K. Kerim ile diğer semavi kitapları sona erdirdiği gibi. O, dünya ve ahirette insanoğlunun efendisi ve önderidir.¹⁹

Hz. Muhammed'in eğitimi Kur'an'da öngörülen esaslara dayanmaktadır. Çünkü Kur'an'ı Hz. Muhammed tebliğ etmiş, hayata da yine O uygulamıştır. Kur'an 23 senede tedrici olarak tamamlanmıştır. Hz. Muhammed Kur'an'ı çevresindekilere ve içinde bulunduğu topluma anlatıyordu. Biz O'nu, bilhassa peygamberlik devresinde (610–632) hep eğitimci olarak görüyoruz. Hz. Muhammed Müslümanları barışta, savaşta, sıkıntı ve mutlulukta, dini, sosyal, ahlaki ve siyasi yönden mükemmel bir şekilde eğitmiştir. İnsanları eski adet ve alışkanlıklarından, bağlı buldukları dinlerinden, bir anda çevirmek kolay bir iş değildir. Bu sebepten Hz. Muhammed, bozuk inançları söküp atmada, fitratın kanunlarına

¹⁶ Ankebut 29: 16.

¹⁷ Maide 5: 20.

¹⁸ Fikret Karaman, Hz. Muhammed (a.s.)'in Evrensel Tebliğ Metodu ve İman Aksiyonu, 1. Baskı, Elazığ–1994, s. 3–27.

¹⁹ Fikret Karaman, a.g.e., s. 126.

uyarak, sıkı bir tedrice gitmiştir. Tedric hem inanç, hem ibadet ve hem de hükümlerde olmuştur.²⁰

Hz. Muhammed Müslümanların devlet reisi, camide imamları, mahkemede hâkimleri, orduda başkomutanları, ayrıca her türlü problemlerini açabildikleri ve güven duydukları öğretmenleri idi. Bu sebepten daima onlarla birlikte bulunuyordu.²¹ Hz. Muhammed yirmi üç senelik peygamberlik döneminde İslam'ı tebliğ etmiş, insanları da eğitmiştir. O aynı zamanda tebliğ ettiklerini uygulayan bir örnektir. Hz. Muhammed, tebliğ vazifesini her türlü şartlar altında yerine getirmiştir. Müşriklerin kahredici işkenceleri ve alayları, hatta en yakınlarının şüursuzca karşı çıkışları bile, O'na engel olamamıştır. O bu yolda, son derece ölçülü bir kararlılık göstermiştir.²²

Rasulullah Efendimizin irtihalinden sonra O'nun davasına halef olanlar tarafından günümüze kadar İslam'a davet faaliyetleri yürütüle geldi. Kâinatın Efendisinin beyan ettiği gibi kıyamete kadar İslam davasını sürdürecektir, hak uğrunda mücadele ve mukatele edecek bir gurup elbette bulunacaktı. Bu gayretli insanlar vasıtasıyla, bazen harp ve çatışmalar yoluyla, bazen anlatarak ve ikna ederek, bazen daha değişik vasıta ve şekillerle İslam, bugüne gelinceye kadar pek çok ülkede yayılma imkânı buldu ve dünyada müntesibi en fazla dinler arasında yer alma fırsatına kavuştu.²³

İrşat hizmetleri hakkında tarihi bilgi verme konusunda, konumuzla bağlantılı olması ve günümüze ışık tutması nedeniyle Osmanlı dönemi içerisinde özelde Tanzimat Dönemi irşat faaliyetleri hakkında da kısaca bilgi verelim.

Osmanlı dönemi genelinde ve Tanzimat dönemi özelinde Müslüman ahalinin dini kültürlerinin oluşmasında kitabi bilgilerden çok şifahi kaynakların rol oynadığını düşünebiliriz. Şifahi kaynaklar içerisinde de camilerdeki vaaz ve irşat faaliyetleri önemli bir yer tutar. Vaizler özellikle büyük camilerde olmakla birlikte, ülkenin hemen bütün mescid ve camilerinde, başta Cuma namazları, kandil geceleri ve vakfiyelerde belirtilen zamanlarda vaaz verirlerdi. Fakat hiç şüphesiz vaizlerin yıl içerisinde en yoğun görev yaptıkları zaman dilimi üç aylar ve bilhassa Ramazan ayıydı. Ramazan ayında her tabakadan Müslümanlar camilerde bir taraftan Kur'an dinleyerek hatimler yapmaya çalışırken bir taraftan da vakitlerini vaaz ve nasihat meclislerinde değerlendirmeye çalışırlardı. İmparatorluk başkentinde erkekler kadar kadınlar da vaaza düşkünlü. Onlar da mahallelerindeki veya

²⁰ Abdullah Özbek, Bir Eğitimci Olarak Hz. Muhammed S.A.V., Konya-1988, s.16-17.

²¹ Abdullah Özbek, a.g.e., s. 22.

²² Abdullah Özbek, a.g.e., s.45-46.

²³ Ahmet Önkal, Rasulullah'ın İslam'a Davet Metodu, Onüçüncü Baskı, Konya 1998, s.459.

takdir ettikleri vaizlerin görev yaptıkları camilerde vaaz dinleyebilir, böylece dini heyecan yaşar, bilgi eksikliklerini giderebilirlerdi.

Gerek Bursa ve gerekse başkentte özellikle Ramazanlarda Müslümanların hayatında vaizlerin gerçekten çok önemli yerleri bulunmakla birlikte, bu alan hiç problemsiz de değildi. Hatta tam olarak ifade etmek gerekirse, vaaz ve vaizlik konusu bu dönemde ciddi sıkıntılarla birlikte hatırlanmak durumundaydı. Şimdi önce vaizlikle ilgili sıkıntıları birkaç örnekle ortaya koyup sonra da problemin çözümü yolunda yapılmak istenenleri ve yapılanları, kısmen de olsa hatırlayabiliriz. Tanzimat döneminde İstanbul ve taşra camilerinde vaaz hizmeti esas olarak Selâtin Şeyhleri, Dersiamlar, çeşitli vakıfların vaizleri, ileri seviyedeki medrese öğrencileri ve nihayet Ramazanlarda cemaatin vereceği cüzi ücreti alabilmek için bu göreve talip olmuş kişiler tarafından üstlenilmişti. En çoğu bu sonunculardan kaynaklanmakla birlikte, bu devrede vaizlik müessesesinin genelinde sıkıntılar bulunmaktaydı. Nitekim Namık Kemal bir dostuna yazdığı ve Tasvir-i Efkâr'ın üç sayısında yayınladığı “Ramazan Tarif-i Ahvaline Dair Mektub” unda İstanbul’un 1867 Ramazanı (7 Ocak–5 Şubat)’nı anlatırken diğer birçok konu yanında vaizlere de değiniyor. Vaazdan maksat halkı terbiyedir. Vaizlerin, içinde buldukları zamanın ve halkın ihtiyaçlarını dikkate almaları, dinin hükümlerini ve umumi adabı bilmeleri gerekir. Bunların içinde İslam’ı en güzel şekilde anlatanlar bulunmakla birlikte, çoğu geyik hikâyesi anlatıyor, bu terakki devrinde İsrailiyyat naklediyorlar. Halk da onları dinlemiyor.

Vaaz ve vaizlerle ilgili sıkıntı Tanzimat döneminde devam ettiği gibi Abdülhamit ve İkinci Meşrutiyet döneminde de devam etmiştir. Aslında böyle bir cümleden sonra, “bu konunun çözüme ulaştığını görmek için şu devreyi beklemek gerekir” gibi bir ifadenin geleceği düşünülebilirse de, doğrusu problemin hiçbir zaman tam olarak halledilemediği ve günümüzde de Diyanet İşleri Başkanlığı’nın resmi görevlileri haricinde, yer yer bütün ciddiyetiyle devam ettiği²⁴.

1.3. Özel İrşat Ekiplerinin Kurulması

Vaaz ve irşat ekipleri, hazırlanacak özel bir çalışma programına göre görev yaparlar. Programın hazırlanmasında, il ve ilçe merkezleri ile köy ve kasabalar dikkate alınır. Bu ekiplerin çalışmalarına ait uygulama sonuçları, görevli bütün vaizlerin katılımıyla il vaaz ve irşat kurulunda değerlendirilir. Vaaz ve irşat ekibinde görevlendirilen vaizlere ücret, yolluk ve yevmiyeleri il müftülüğünce ödenir.²⁵

²⁴ Nesimi Yazıcı, Tanzimat Dönemi Ramazanlarında Vaaz ve İrşad Hizmetleri Üzerine Değerlendirmeler, Diyanet İlmî Dergi, Cilt 41, Sayı 3, Temmuz-Ağustos-Eylül 2005, s. 106–112.

²⁵ Mevlüt Özcan, Din Görevlisinin El Kitabı, Sabır Yayınları, 4. Baskı, s.177.

2. CAMİ İÇİ VAAZ ve İRŞAT HİZMETLERİ

2.1. Vaaz ve Hutbeler

Vaaz; Cuma, teravîh ve bayram namazları gibi belirli vakitlerde genellikle namazdan önce yapılan kırk dakikayı geçmeyen dini bilgilerin verildiği konuşmaya denir. Hutbe ise; Cuma ve bayram namazlarından önce imam-hatibin minbere çıkarak yaptığı dini konuşmaya denir. Aşağıda vermiş olduğumuz bilgiler Diyanet İşleri Başkanlığı 2005 genelgesinden alınmıştır.

a. Toplumun din konusunda aydınlatma görevi ifa edilirken; vaaz eden, hutbe okuyan ve konferans veren bütün görevlilere, özellikle, teşkilatımız mevzuat ve prensiplerini bilemeyecekleri dikkate alınarak Diyanet İşleri Başkanlığı personeli olmayanlara aşağıdaki hususlara dikkat etmeleri önceden hatırlatılacak, hutbe ve vaazları yakından izlenecek, bu hususlara dikkat etmeyenlere vaaz ve irşat görevi verilmeyecek, bu kimseler vaiz ise haklarında gerekli kanunî işlem yapılacaktır.

b. Hutbe, vaaz ve konferanslarda dinî bütünlüğü, millî birlik ve beraberliği güçlendirecek konulara ağırlık verilecektir. Yıkıcı bölücü propagandalara, Misyonerlik, Bahailik vb. zararlı akımlara karşı gerekli tedbirler alınacaktır.

c. Vaaz ve hutbelerde toplumun dinî, ilmî ve ahlakî konularda bilgi ve kültürünün artırılması hedef alınacak, fitne, tefrika ve bölücülüğün kötülüğü, sevgi, acıma duygusu ve suçları bağışlama hasletlerinin fazileti, akraba, komşu ve insan hakları, düzenli ve tutumlu yaşama, sosyal dayanışma ve yardımlaşmanın önemi, lüks, israf ve düzensiz yaşamın zararları gibi yurt kalkınmamızın güçlenmesine yardımcı olacak ve millî bütünlüğümüzü pekiştirecek konulara yer verilecektir.

d. Hutbe, vaaz ve konferanslarda samimi, duygulu, toplumun içinde bulunduğu manevî hastalıkları tedavi edici, ölçülü, yapıcı, uyarıcı, teşvik edici, sevdireci ve müjdeleyici ifadeler kullanılacak; aşırı, kırıcı, itham edici ifadelerden; bıktırıcı ve mesnetsiz sözlerden, dinî ve ilmî kesin bilgilere uymayan görüşlerden kaçınılacaktır.

e. Vaaz ve hutbelerde; siyaset ve şahsiyet yapmaktan kaçınılacak, konu bütünlüğü sağlanacak, iç ve dış politik konulara kesinlikle girilmeyecektir.

f. Vaizlerin, hazırlıksız ve konusu üç aylık vaaz ve irşat programına alınmayan konularda vaaz etmeleri önlenecektir. Ancak olağanüstü durumlarda ilgili müftülüğün bilgisi dâhilinde hutbe ve vaaz konularında değişiklik yapılabilecektir.

g. Vaaza ezandan en az 40 dakika önce başlanacak, ezanla birlikte vaaza hemen son verilecek, cemaatin ezanı dinlemesi sağlanacaktır. Namazdan sonra yapılan vaazlar için de 40 dakikalık süre esas alınacaktır.

h. Yetkisiz kişilerin vaaz etmelerine ve hutbe okumalarına kesinlikle izin verilmeyecektir. Ancak, Diyanet İşleri Başkanlığı Görev ve Çalışma Yönergesi'nin 116'ncı maddesi uyarınca emekli Başkanlık üst düzey elemanlarıyla, emekli müftü, emekli vaiz ve fahri vaizlik belgesi bulunanlar ile vaaz etme ehliyet ve niteliğinde olan diğer elemanlardan mahallî müftülüğün bilgi veya izniyle azami ölçüler içerisinde istifade cihetine gidilecektir.

i. Cuma günlerinin dışında, müftülüklerce belirlenecek günlerde, yine müftülüklerce belirlenecek vaizler tarafından merkezi camilerde soru cevap metodu uygulanması sağlanacaktır.

j. Dinî gün ve gecelerde müftülüklerce özel programlar hazırlanacaktır. Gecenin manevî havasından da istifade edilerek, halkımızın dinî ve ahlakî konularda aydınlatılmasına çalışılacak, bu vesile ile cezaevleri, yetiştirme yurtları, huzurevleri ve hastaneler imkânlar ölçüsünde ziyaret edilecektir.

İdrak edilecek mübarek gün ve geceler ile Kutlu Doğum ve Camiler ve Din Görevlileri Haftası münasebetiyle imkânlar nispetinde konferans, panel vb. etkinlikler düzenlenecek, gecenin ve haftanın mana ve ehemmiyetini belirten hutbe ve broşürler hazırlanarak halka dağıtılacak, mahallî basın yoluyla ve diğer araç ve gereçlerle halka yeterince duyurular yapılacaktır. Ayrıca vaaz ve irşat ekipleri oluşturularak, çevredeki kasaba ve köylere de din hizmeti götürülecektir.

k. İl ve ilçe müftülüklerince hazırlanacak mekanlarda, Diyanet İşleri Başkanlığı basılı ve görüntülü yayınlarından da istifade edilerek, halka yönelik irşat hizmetlerinin takviye edilmesi cihetine gidilecektir.

l. Müftülükler bünyesinde vaizlerimize özel bir oda tahsis edilecek ve bu oda içerisinde bir kütüphane kurulması sağlanacaktır.

m. Diyanet Aylık Dergi ekinde gönderilen hutbeler okunacak, derginin ulaşmaması halinde internetteki web sitemizden hutbeler temin edilecektir.

n. İrticalen hutbe okunması kesinlikle önlenecek, iklim şartları ve mesai saatleri dikkate alınarak hutbeler kısa okunacak, Arapça bölümleri dahil 10 dakikayı geçmeyecektir.

o. Mahallinde ihtiyaç duyuluyorsa, sosyal şartlara göre okunacak hutbenin konusu köylerde, dış mahallelerde ve merkezî camilerde ayrı ayrı olabilecektir.

p. Hatipler Cuma günleri minberde Nahl Sûresi'nin 90'ıncı Âyeti Kerimesini okuduktan sonra, âyetin Türkçe mealini de cemaate okuyacaklardır. Âyeti Kerimenin

Türkçe meali, "*Muhakkak ki Allah, adaleti, iyilik yapmayı, yakınlarla bakmayı emreder. Hayâsızlığı, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. Tutasınız diye size öğüt verir.*"²⁶ şeklinde okunacaktır.²⁷

2.2. Cami Dersleri

Belirli tarihler arasında camide halkı dini konularda aydınlatmak ve isteyenlere Kur'an öğretmek amacıyla yapılan çalışmalara cami dersleri denir. İl ve ilçelerdeki merkezî camilerde aşağıdaki usul ve esaslar çerçevesinde halka yönelik cami dersleri verilecektir:

a. Söz konusu dersleri verecek elemanlar öncelikle müftü, müftü yardımcısı, şube müdürü, Kur'an kursları müdürü, vaiz ve Kur'an kursu öğreticileri, murakıplar, imam-hatipler ile Başkanlık personeli iken emekli olan ve bizzat müftülerce uygun görülecek liyakatli elemanlar arasından tespit edilecektir.

b. Cami derslerinde Kur'an-ı Kerîm ve meali ile Temel Dinî Bilgiler dersleri, Cuma günleri hariç olmak üzere; mevsim şartları, mahalli şartlar ve vatandaşların talepleri de dikkate alınarak il ve ilçe müftülerince tespit edilecek gün ve saatlerde, birer saat olarak haftada toplam iki saat uygulanacaktır.

c. Cami dersleri; erkeklere ve kadınlara yönelik olmak üzere ayrı ayrı düzenlenebilecektir. Kadınlara yönelik cami dersleri, bayan din hizmetleri uzmanları ve vaizeler tarafından verilecektir. Bunlar bulunmadığı takdirde fahri vaizeler ile liyakatli bayan Kur'an kursu öğreticilerinden istifade cihetine gidilecektir.

d. Cami dersleri, 01 Ekim–30 Nisan tarihleri arasında sürdürülecektir. Ancak Ramazan ayı özel programları sebebiyle bu ay içinde derslere ara verilecektir.

e. Bu derslere halk kesiminin katılması için gerekli duyurular usulüne uygun olarak zamanında yapılacaktır.

f. Cami dersleri uygulaması Başkanlık müfettişlerince yakından takip edilecek, bu uygulamadan müftüler birinci derecede sorumlu olacaktır. (Müftü ders vermiyorsa, zaman zaman derslere katılarak ders veren hocalarla dinleyicileri yönlendirerek, açıklamalarıyla destek olacaktır.)

g. Cami dersleri çalışmaları ile ilgili faaliyet raporları, her yıl müftülüklerce hazırlanan yıllık irşat raporlarında ayrı bir başlık altında, olumlu, olumsuz yönleri ile önerileri de ihtiva edecek şekilde hazırlanacak ve değerlendirilmek üzere Başkanlığa gönderilecektir.

²⁶ Nahl 16: 90.

²⁷ www.diyenet.gov.tr, Genelge 2005. (5 Ocak 2007).

h. Cami derslerinde kaynak eser olarak Başkanlık yayınları esas alınacaktır.²⁸

Cami dersleri, halkın katılımı olmadığı için merkezi camiler dışında düzenli olarak yapılamamaktadır. Yapılmaya başlansa bile katılım olmadığı için sonradan bırakılmaktadır. Hadim ve Taşkent İlçelerinde de durum böyledir.

3. CAMİ DIŞI İRŞAT HİZMETLERİ

3.1. Dini Konferans ve Paneller

Hutbe vaaz gibi, cami içinde yürütülen, toplumu din konusunda aydınlatma hizmetine ilaveten; toplumun, cami dışında, sempozyum, seminer, panel ve konferanslar yolu ile aydınlatılması da din hizmetlerinin önemli bir bölümünü teşkil etmektedir.

Başkanlık bu hizmeti, yurt içinde ve yurt dışında özel irşat ekipleri düzenlemek, muhtelif gün ve geceler münasebetiyle muhtelif illerde konferans ve paneller tertip etmek ve ayda bir olmak üzere Kocatepe Camii Konferans Salonunda periyodik olarak dini konferanslar düzenlemek suretiyle ifa etmektedir. Diyanet İşleri Başkanlığı dini konferanslar yanında zaman zaman paneller de düzenleyerek halkımızı bilgilendirmektedir. (Dini konferans ve paneller il ve ilçe müftülüklerinde de düzenli olarak yapılmaktadır).²⁹

3.2. Başkanlıkça Düzenlenecek Konferans, Sempozyum ve Paneller

a. Başkanlıkça uygun görülen zaman ve konularda Ankara’da konferans, sempozyum ve paneller düzenlenecektir.

b. Başkanlıkça taşraya yönelik olarak çeşitli konularda konferans, sempozyum ve paneller düzenlenecektir.

c. Taşra teşkilatımızda çalışan görevlilerle dayanışma ve diyalogu sağlamak için toplantılar düzenleyerek görevliler ve din hizmetleri ile ilgili problemler yerinde tespit edilecek; vatandaşlarımızı dinî ve millî konularda aydınlatmak, hurafe ve bid’atlar konusunda ve son zamanlarda yayılma istidadı gösteren Misyonerlik, Satanizm ve Bahailik gibi faaliyetlere karşı bilinçlendirmek amacıyla, mahallî radyo ve TV’lerde dinî ve ahlâkî muhtevalı konuşmalar yapmak, vaaz ve halka yönelik konferanslar vermek üzere Diyanet İşleri Başkanlığı üst düzey personeli belli bir program çerçevesinde illere görevlendirilecektir.

²⁸ www.diyanet.gov.tr, Genelge 2005. (5 Ocak 2007).

²⁹ Kuruluşundan Günümüze Diyanet İşleri Başkanlığı Tarihçe-Teşkilat-Hizmet ve Faaliyetler (1924–1997), Ankara 1999. s.515.

3.3. Müftülüklerce İl ve İlçe Merkezlerinde Düzenlenen Konferans, Sempozyum ve Paneller

Toplumun cami dışında dinî konularda aydınlatılmasında konferans, panel ve sempozyumlar, günümüzde büyük bir önem taşımaktadır. Bu sebeple, il ve ilçelerde ilmî toplantılar düzenleyerek toplumun din konusunda bilgilendirilmesini, İslâm Dininin itikat, ibadet ve ahlâk esaslarının doğru ve sağlıklı bir şekilde öğretilmesini, bu hizmetin yürütülmesinde akademik çalışma yapanlarla, tanınmış din, ilim ve sanat adamlarından istifade edilmesini sağlamak, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın din hizmetleri alanındaki görev ve yetkisinin önemli bir parçasını teşkil etmektedir. İl ve ilçe müftülüklerince yıl içerisinde düzenlenecek konferans ve paneller konusunda aşağıdaki çalışmaların yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir:

a. Eğitim, kültür, okullaşma oranı, ekonomik durum ve yaş seviyesi gibi irşat kriterleri dikkate alınarak, bölgede aydınlatmaya ihtiyaç duyulan, belirlenen konular arasından seçilerek, 6'şar aylık 2 dönem halinde (Ocak-Haziran 1. dönem, Temmuz-Aralık 2. dönem) il ve ilçelerde uygulanacak şekilde panel, sempozyum ve konferans konuları ilgili müftülüklerce belirlenecektir.

Kutlu Doğum ile Camiler ve Din Görevlileri Haftası münasebetiyle gönderilecek Başkanlık talimatlarında tespit edilecek konularda da ayrıca sempozyum, panel ve konferanslar düzenlenecektir.

b. İl müftülüklerince, düzenlenecek konferans, panel ve sempozyumların konuları, konuşmacıları ve tarihleri 6'şar aylık dönemler halinde, ilk altı ayınkiler her yıl Ocak ayının ikinci Cuma günü; ikinci altı ayınkiler ise her yıl Temmuz ayının ilk Cuma günü mesai bitimine kadar Din Hizmetleri Dairesi Başkanlığına bildirilecektir.

c. Müftülüklerin bu çalışmalarında; bölgelerindeki üniversite ve ilahiyat fakültelerindeki öğretim üyeleri, imam-hatip lisesi, ilköğretim okulları ve liselerin din bilgisi dersleri öğretmenleri ile Başkanlık üst düzey elemanları, müftü, müftü yardımcısı, vaiz, müdür ve yetenekli diğer Başkanlık personelinden de istifade edilebilecektir.

d. Gerçekleştirilecek konferans, panel, sempozyum ve diğer etkinlikler, ilgili müftülüklerce il ve ilçelerde uygun bir şekilde ilan edilerek halka duyurulacaktır.

e. Bu programlarda;

ea. Nefret ettirmeyen, müjdeleyen, zorlaştırmayan kolaylaştıran bir üslup sergilenecektir.

eb. Bölgenin içtimaî durumu ve dinî özellikleri göz önünde bulundurulacaktır.

ec. İnanç ve ahlakî değerlerin korunmasıyla İslâm Dininin doğru ve sağlıklı bir şekilde öğretilmesini amaçlayan konulara ağırlık verilecektir.

ed. Millî birlik, dinî bütünlük, yardımlaşma, karşılıklı sevgi ve saygı gibi Dinimizin ön gördüğü yüce değerlere yer verilecek, muhataplar bu hususlara özendirilmeye çalışılacak, onlara, fert ve toplum bünyesini kemiren zararlı alışkanlık ve davranışlardan uzak kalmaları telkininde bulunulacaktır.

ee. Dayanışma ve fedakârlıkların toplum ve ülke yararları açısından gerekliliğine vurgu yapılacaktır.

ef. Gençliğin önemi, eğitimi ve problemleri anlatılacak ve onlara, ahlakî yozlaşmaya karşı en etkili çarenin Dinimizin yüce ahlak değerleri olduğu hatırlatılacaktır.

eg. 03 Mart 1924 tarihi, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kuruluş günü olması münasebetiyle, Başkanlığın, kurum, kuruluş ve vatandaşlarımıza doğru tanıtımı sağlanacak ve din hizmetleri konusunda resmi tek otorite olduğu, izah edilecektir.

f. Müftülüklerce düzenlenen söz konusu faaliyetlere konuşmacı olarak katılacak olanlar uygun ulaşım vasıtalarıyla konferans mahalline müftülüklerce ulaştırılacak veya kendi imkanları ile gelenlere ulaşım vasıtası ücreti ödenmesi Türkiye Diyanet Vakfı şubeleri veya mahallî diğer imkanlarla yapılacaktır.

g. Bu faaliyetler için gerekli ödenek Türkiye Diyanet Vakfı veya mahallî imkanlarla sağlanacaktır.

h. Müftülükler; konferans ve panellerle ilgili faaliyetlerini değerlendirmeye tabi tutarak, rakamsal bilgileri de ihtiva eden bir rapor hazırlayacaktır. Söz konusu rapor 6'şar aylık dönemler sonunda Din Hizmetleri Dairesi Başkanlığına ulaştırılacaktır. Bu raporlar, Başkanlık ve müftülüklerce bir sonraki yıl düzenlenecek konferans ve panel çalışmalarında göz önünde bulundurulacaktır.³⁰

3.4. Dini Soruların Cevaplandırılması

Vatandaşlarımıza vaaz ve irşat yoluyla, dini konferanslar ve panellerle İslam dini anlatılmakta, ihtiyaç duyulan konular açıklığa kavuşturulmaktadır. Ancak halkımız anlayamadığı veya tereddüt ettiği konuları gerek telefonla, gerekse yazılı olarak Diyanet İşleri Başkanlığı'na veya müftülüklere soru yönelterek bunlara cevap almaktadırlar. Telefonla sorulan soruların adedi belli değildir. Yazılı olarak yöneltilen sorulara mutlaka

³⁰ www.diyaret.gov.tr, Genelge 2005. (5 Ocak 2007).

yazılı olarak cevap verilmektedir. Diyanet İşleri Başkanlığı merkez teşkilatında bu hizmetler Din İşleri Yüksek Kurulunca yerine getirilmektedir.³¹

Halkımızın, dini konularda bilgi edinmede en sık ve kolay başvurduğu yöntemlerden biri de müftülüklerle gerek yazılı, gerekse telefonla veya müftülüğe gelip yüz yüze soru sormasıdır. Bu şekilde hızlı ve pratik olarak sorularına cevap alabilmektedirler. Hadim ve Taşkent İlçe Müftülükleri'ne de zaman zaman sorular sorulmaktadır. Yazılı sorulardan çok özellikle telefonla sözlü sorular yöneltilmektedir. Soruların içeriklerine bakıldığı zaman genel olarak namaz, zekât, oruç gibi ibadet konuları, yemin etmek ve yemin kefareti, hamileliğin sonlandırılmasının hükmü gibi konular sıkça sorulmaktadır. Daha çok telefonla soru gelmesinin nedeni; müftülüklerin alo fetva hattı hizmetlerinin bulunması ve bu hizmetten isteyen herkesin yararlanarak, çekinmeden istediği soruyu sorup, nezaketle sorusuna cevap verilmesi etkili olmaktadır. Yöneltilen sorulara müftülükler hassasiyet ve ciddiyetle net cevaplar vermekte, çözemedikleri konular olursa önce il müftülüğüne, orada da çözülemezse Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kuruluna kadar ulaşıp sorunun cevabı alınarak muhatabına ulaştırılmaktadır.

3.5. İhtida İşlemleri

Din işlerinin önemli bir konusu da ihtida işlemleridir. Yüce Dinimizi muhtelif vesilelerle seçmeye karar veren kişilere yurt içinde müftülüklerce, yurt dışında din hizmetleri müşavirlik ve ataşeliklerince gerekli dini telkinat yapıldıktan sonra ihtida belgesi verilmektedir. Yurt içinde ve yurt dışında ihtida edenlerle ilgili istatistikî bilgiler her yıl sonunda Diyanet İşleri Başkanlığı APK Dairesi Başkanlığı'na bildirilmektedir.³²

Hadim İlçe Müftülüğü kayıtlarında bugüne kadar yapılmış ihtida hizmeti bulunmamaktadır. Taşkent İlçe Müftülüğü kayıtlarında ise; 12.07.1993 tarihli Almanya doğumlu Hıristiyan/Protestan dinine mensup bir bayanın kendi isteği ile İslam/Hanefî dinine girdiği görülmektedir. Bu bayan, eşi Taşkentli olduğu için tatile geldikleri sırada Taşkent İlçe Müftülüğü'nde ihtida etmiştir.

Hadim ve Taşkent yörelerinde ihtida edenlerin sayısının bu kadar az olmasının nedeni; bu bölgelerin kırsal kesimde bulunması nedeniyle dışarıdan yabancı kimselerin fazla uğramamaları olabilir. İhtida eden kişiler genelde İslam Dinini araştırmak suretiyle kendi istek ve gayretleri neticesinde Müslümanlığı tercih etmektedirler. Bunun yanında yabancı

³¹ Kuruluşundan Günümüze Diyanet İşleri Başkanlığı Tarihçe-Teşkilat-Hizmet ve Faaliyetler (1924-1997), Ankara 1999. s.515.

³² Kuruluşundan Günümüze Diyanet İşleri Başkanlığı Tarihçe-Teşkilat-Hizmet ve Faaliyetler (1924-1997), Ankara 1999. s.516.

turistler seyahatleri esnasında gittikleri İslam ülkelerinde oradaki Müslüman halkın yaşayışından etkilenerek Müslüman olmaktadır. Bizim ülkemizde de özellikle yabancı turistlerin yoğun olarak geldikleri bölgelerde ihtida hizmetleri daha fazla olmaktadır.

Burada bizlere düşen görev; Yüce Dinimizi en güzel ve doğru bir şekilde hem yaşantımızla hem de söz ve davranışlarımızla insanlara anlatmalı, İslam'ın evrenselliğini ve barışçı yaklaşımını onlarla paylaşmalıyız. Özellikle günümüzde dünyada yaşanan son olaylarla birlikte İslam Dininin adı terörle birlikte sıkça anılmaktadır. Bunun böyle olmadığı, İslam'ın barış ve kardeşliği ön planda tutan, insan yaşamının en önemli hak olduğunu savunan bir din olduğunu hepimiz yaşantı ve söylemlerimizle dünyaya duyurmalıyız.

4. GÖREVLİLER

4.1. Stajyer Vaizler

Stajyer vaizler bir yıl süre ile atandıkları il müftülüğü emrinde çalıştırılacaktır. Müftülük bürolarında yürütülen hizmetlerin neler olduğu, yazışmalarda nelere dikkat edilmesi gerektiği, vekâlet tevdi edildiğinde riayet edilecek hususlar ile ildeki diğer resmî dairelerle görüşme ve işbirliğinin usul ve esasları hakkında, ilgili müftülüğün hazırlayacağı özel bir program çerçevesinde, bir haftadan az olmamak üzere bilgilendirme programı uygulanacaktır.

İki ay süreyle vaaz hazırlamada usul ve metot çalışması yaptırılacak, özel vaaz metinleri hazırlattırılacaktır. Bu çalışmalar esnasında vaizlere kaynaklara inme, vaaz planı yapma ve konuları işleme teknikleri öğretilecektir. Ayrıca irşat konusu ile ilgili mevzuat bilgileri de verilecektir. Üçüncü aydan itibaren il merkezlerindeki camilerde vaaz ettirilecektir.

Stajyer vaizler; hafta içerisinde boş zamanlarında müftülük kütüphanesinde veya diğer kütüphanelerde araştırma yapacaklar, ayrıca vatandaşların dinî sorularına cevap verme konusunda da görevlendirileceklerdir.³³

4.2. Vaizler

Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde bir de vaizlik müessesesi vardır. Bu grupta hizmet verenlerin resmi görevleri kanun, tüzük, yönetmelik ve genelgelerle belirlenmektedir. Görevi camiye gelenleri aydınlatmak olan vaiz kendisini dinleyenlere

³³ www.diyamet.gov.tr, Genelge 2005. (5 Ocak 2007).

kanunen ancak birlik ve beraberlikten bahseder, ibadetle ilgili (abdest, namaz, oruç... gibi) meselelerin tarifini yapar. Özel hafta ve günlerin önemini izah eder. Mübarek gün ve gecelerin nasıl ihya edileceğini anlatır. Resmen verilen emirleri camiye gelenlere duyurur.

Vaizler resmi görev olarak Cuma ve bayram namazlarından önce ve mübarek gün ve gecelerde, uygun vakitlerde bir de müftülüğün uygun gördüğü cami ve zamanlarda camilerde cemaate vaaz ederler.

Vaizin Görev, Yetki ve Sorumlulukları:

- 1- Cami, mescit ve topluca ibadet yapılan yerlerde vaaz etmek,
- 2- Müftülükçe görevlendirildiğinde ceza ve tevkif evleri, hastane, fabrika ve benzeri yerlerde vaaz etmek,
- 3- İrşat programlarının uygulanmasında görev almak,
- 4- Gerektiğinde Kur'an kursları ile mesleki tekâmül kurslarında ders vermek,
- 5- Görevlendirildiğinde Müftülük Değerlendirme ve Sınav Kurulu üyeliği görevini yapmak,
- 6- Müftülükçe hazırlanacak vaaz ve hutbe çalışmalarında, dini soruların cevaplandırılmasında görev almak,
- 7- Çağrıldığı kurs ve seminerlere katılmak,
- 8- Gerektiğinde müftülüğe vekâlet etmek,
- 9- Görevlendirildiğinde denetleme ve soruşturma işlerini yapmak,
- 10- Müftülükçe düzenlenecek toplantılara katılmak,
- 11- Vaaz ettiği camilerde hizmet bakımından tespit ettikleri eksikliklerle ilgilenmek ve müftülüğe bildirmek,
- 12- Görevli bulunduğu bölgenin, dini, milli, ahlaki, sosyal ve kültürel yapısı ile bu yapının özelliklerinden doğan fert ve toplum davranışları üzerinde incelemeler yapmak, inceleme sonuçlarını ve görülen aksaklıkların giderilebilmesi için görüş ve tekliflerini Vaaz ve İrşat Kurulu'nda görüşülmek üzere yazılı olarak müftülüğe bildirmek,
- 13- Müftülük kütüphanesinin kurulması, kitapların tasnifi ve kütüphanenin çalıştırılmasında müftüye yardımcı olmak,
- 14- Görev alanı ile ilgili konularda amirlerince verilen diğer işleri yapmak.³⁴

³⁴ Mevlüt Özcan, Din Görevlisinin El Kitabı, Sabır Yayınları, 4. Baskı, s.173-174.

4.3. İmam-Hatipler

Cami görevlileri devlet memurudurlar. Camideki görevleri kanun ve yönetmeliklerle belirtilmiştir. Bu kanunlar seçimlerle oluşturulan meclislerce demokratik ve laik esaslar doğrultusunda düzenlenir. İmam-hatiplerin memur olarak resmi görevleri vardır. Bu görevler Diyanet İşleri Başkanlığı'nca çıkarılan Yönergede aşağıdaki şekilde zikredilmiştir.

İmam-Hatiplerin Görev, Yetki ve Sorumlulukları:

- 1- Cami ve mescitlerde vakit namazları ile Cuma, bayram ve teravih namazlarını, gerektiğinde cenaze namazını kıldırmak,
- 2- Başkanlık veya müftülükçe hazırlanan yahut da müftülükçe incelendikten sonra okunması uygun görülen Cuma ve bayram Hutbelerini, zamanında ve usulüne uygun olarak okumak,
- 3- Cami ve mescit içinde, müftünün izni ile cemaati dini konularda aydınlatmak,
- 4- İsteyen vatandaşlara müftülüğün izni ile uygun görülecek yerlerde ve müftülükçe belirlenecek esaslar çerçevesinde Kur'an'ı Kerim okumayı öğretmek,
- 5- Durum ve ihtiyaca göre vakit namazlarından önce veya sonra Kur'an'ı Kerim okumak,
- 6- Müftülükçe yapılacak bir program gereğince mukabele okumak, gerektiğinde dini gün ve gecelerde düzenlenecek programlarda görev almak,
- 7- Müezzin-Kayyımın bulunmadığı hallerde müezzin-kayyımlık görevlerini de yapmak
- 8- Görevli bulunduğu cami ve mescidin zamanında ibadete açılmasını ve huzur içinde ibadet edilebilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılmasını sağlamak... gibi başlıca görevleri bulunmaktadır.³⁵

4.4. Müezzin-Kayyımlar

Camilerin bakım, temizlik ve korunması ile aşağıda belirtilen görevlerin yerine getirilmesinden sorumlu olan müezzin-kayyımların görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

- 1- Camiyi müftülükçe tespit edilecek zamanlarda ibadete açmak ve kapalı tutulması gereken zamanlarda kapatmak,
- 2- Namaz vakitlerinde, vakit cetveline göre minareye çıkarak, varsa ses cihazını ayarlamak suretiyle ezan okumak, (Artık günümüzde imam odası olarak yapılan bölümde ses cihazları vasıtasıyla ezan okunmaktadır, minareye çıkıp ezan okuma işi bitmiştir. Çünkü

³⁵ Mevlüt Özcan, a.g.e., s.211-212.

minareden okumanın maksadı ezanın uzak yerlere ulaşmasını sağlamaktır. Günümüzde ses cihazları ile ezanın çok daha uzaklara ulaşması sağlanmıştır ve artık merkezi ezan sistemi ile tek bir camiden ezan okunmakta, diğer camilere, köy ve kasabalara dahi ulaşmaktadır.)

3- Farz namazlarından önce kamet getirmek,

4- Vakit namazları ile Cuma, bayram, teravih ve gerektiğinde cenaze namazlarında ibadetin gerektirdiği her türlü müezzinlik hizmetlerini yapmak, gereken hallerde tekbir almak,

5- Caminin ve çevresinin günlük, haftalık ve genel temizliğini yapmak... gibi başlıca görevleri bulunmaktadır.³⁶

³⁶ Mevlüt Özcan, a.g.e., s.218-219.

İKİNCİ BÖLÜM

HADİM ve TAŞKENT MÜFTÜLÜKLERİNİN YAYGIN DİN EĞİTİMİ FAALİYETLERİ ve DEĞERLENDİRMESİ

1- HADİM - TAŞKENT İLÇELERİ ve MÜFTÜLÜK PERSONELİ

Bu çalışmanın konusu Hadim ve Taşkent Müftülükleri olduğu için öncelikle okurları bilgilendirmek için Hadim ve Taşkent ilçeleri hakkında coğrafi, sosyal ve kültürel alanlarda bilgi vermek faydalı olacaktır.

Hadim İlçesi; coğrafi olarak Konya'nın güneyinde bulunmaktadır. Konya'ya uzaklığı yaklaşık 122 km'dir. Dağlık bir yapıya sahiptir. Tarıma elverişli geniş toprakları ve çalışacak büyük tesisler olmadığı için göç vermektedir. Nüfusu 16.200 iken son yapılan sayımla 2008 itibariyle 3500 civarındadır. Aradaki nüfus farkının çok olmasında daha önceki nüfusun gerçeğin üstünde abartılmış şekilde yazılmasının etkisi vardır. Taşkent'e oranla daha gelişmiştir. Devlet dairelerinin yanı sıra Meslek Yüksek Okulu bulunmaktadır ve okulda yedi yüzü aşkın öğrenci eğitim görmektedir. Yüksek okulun hem nüfus, hem de ekonomik olarak Hadim'e getirisi yüksektir. Halkın çoğunluğu ticaretle ve meyvecilikle, özellikle de kirazcılıkla uğraşmaktadır. Kirazın ekonomiye katkısı büyüktür. Otuz yataklı devlet hastanesi bulunmaktadır. Hadim-Taşkent bölgesinin sağlık ihtiyacını karşılamaktadır.

Taşkent İlçesi; Konya'nın en güneyindeki ilçesidir. Konya'ya 133 km., Hadim'e de 12 km. uzaklıktadır. Torosların eteğinde dağlık ve rakımı yüksek bir yapıya sahiptir. Alanya'ya yaklaşık 100 km. uzaklıktadır fakat yollar dağlık araziden dolayı aşırı virajlı ve uçurumlarla çevrilidir. Hadim'den daha dağlık olması ve tarıma elverişli araziler ve çalışacak tesisler burada da olmadığı için sürekli göç vermektedir. Nüfusu 10.600 iken son sayımla 1300 olduğu tespit edilmiştir. Aynı şekilde Hadim'de olduğu gibi önceki sayımlarda nüfus abartılarak yazılmıştır. Ancak özellikle son beş yılda aşırı göç vermiştir. Adliye ve yüksek okul kapatıldığı için burada çalışan personel gitmiştir, bunun da nüfusun azalmasında büyük etkisi olmuştur. Özellikle gençler çalışma imkânı olmadığı için başka yerlere çalışmak için gitmektedir. Her iki ilçede de eğitimin kalitesi düşük olduğu için özellikle ortaöğretim çağında çocuğu olan aileler taşınmaktadır. Taşkent'te yaşayan halkın

çoğunluğu emeklilerden ve memurlardan oluşmaktadır. Son zamanlarda kirazcılık yaygınlaşmıştır. Ancak daha yeni yeni başladığı için ekonomik olarak etkisi tam olarak görülmemiştir. Memurların bir kısmının aileleri Konya’da oturmakta olup bu memurlar hafta sonları gidiş geliş yapmaktadır.

Her iki ilçede de din görevlilerinin bölgeye has sıkıntıları olmaktadır. Her iki ilçe de birbirine yakın oldukları için benzer özellikler taşımaktadır. İki ilçe de Konya’ya uzak olmaları sebebiyle buradaki din görevlileri ildeki imkânlardan mahrum kalmaktadırlar. İki ilçede de imkânlar kısıtlı bulunmaktadır. Özellikle eğitimin kalitesi çok yüksek değil. Öğretmen eksikliği sürekli bulunmaktadır. Çocuklarının daha iyi eğitim almasını isteyen görevliler büyük şehirlere gitmek istiyorlar. Tayini çıkanlar gidiyor, çıkmayanlardan bazıları da ailelerini gönderiyor, kendileri yalnız kalıyorlar. Artık tayin işleri de iyice zorlaşmış durumdadır. Görevlilerin çoğunun gönlünden Konya’ya tayin olup gitmek geçmektedir. Fakat bu durum neredeyse imkânsız duruma gelmiştir. Çünkü il müftülüğü Konya merkeze, eğitim merkezi mezunlarını istihdam etmeyi planladığı için il merkezine tayinleri durdurmuş bulunmaktadır. Bir başka etken de; yeni yapılan camilerin kadrosunun bulunmaması sorunudur. Cami var ama kadrosu yok, dolayısıyla atama yapılamamaktadır. Son zamanda bu camilere sözleşmeli imam-hatip alımıyla buralardaki hizmetler yürütülmeye çalışılmaktadır. Her iki ilçede de başka memleketten gelip on beş-yirmi sene gibi çok uzun yıllar kalan personel olduğu gibi, birkaç sene durup ilk fırsatta giden personel de bulunmaktadır.

Din görevlileri açısından bir başka sorun da; her iki ilçenin de küçük olması ve nüfusunun az olması nedeniyle herkesin birbirini kolayca tanınması ve dolayısıyla din görevlisinin attığı her adımdan vatandaşın haberdar olmasıdır. Özellikle yerel seçim zamanları sıkıntılı olmaktadır. Bu sıkıntıyı en çok da yerli görevliler çekmektedir. Din görevlileri görevleri ve statüleri itibariyle ne kadar siyasetten uzak kalmaya çalışsalar da maalesef bir tarafa çekilmek durumunda kalmaktadırlar. Halk siyaset yüzünden birbiriyle uzun süre küs kalmaktadır. Hatta camiler bile bölünmüş duruma düşüyor, bir grubun gittiği camiye diğer grup gitmiyor. Hâlbuki camiler, kardeşlik, birlik ve beraberliğin yaşatıldığı mekânlardır. Halkın camileri ayrılık aracı olarak kullanması dini bakımdan ne kadar cahil olduklarını göstermektedir. Maalesef bu durum ülkemizin birçok yerinde görülmektedir.

Taşkent İlçe Müftülüğü hükümet konağı binası içerisinde hizmet vermektedir. Müftülük içerisinde müftü, bir tane veri hazırlama kontrol işletmeni ve bir tane de hizmetli görev yapmaktadır. İlçe merkezi ve kasabalarda dört adet kız Kur’an kursu bulunmaktadır.

Bunlardan bir tanesinde kadrolu, ikisinde sözleşmeli, bir tanesinde de ücretli olmak üzere dört adet bayan öğretici bulunmaktadır.

Aşağıda 2006 yılı içerisinde Taşkent'te görev yapan Müftülük personelinin isim, görev yeri ve göreve başladığı tarih ve eğitim durumunu gösterir bilgiler verilmiştir.

Adı Soyadı	Görevi	Görev Yeri ve Başlama Tarihi	Mezuniyeti
Mehmet AK	Müftü	Müftülük 2004	Y. İslam Enstitüsü
Cenk ÇINAR	Vaiz	Müftülük 2006	İlahiyat Fak.
Ali Bekir ERASLAN	VHKİ	Müftülük 2005	Sosyal Bil. Önl.
M. Emin ÖZÇETİN	Hizmetli	Müftülük 1990	Ortaokul
İbrahim DOĞAN	İ-H	Merkez Çarşı Camii 2005	İlahiyat Fak.
Sami ŞAFAK	M-K	Merkez Çarşı Camii 2005	İ.H.Lisesi (Hafız)
Veli ERASLAN	İ-H	Merkez H. Eyüp Camii 2005	İşletme Fak.
H.Kenan ŞENGÜDEN	İ-H	Merkez Sarılar Mes. 2006	İlahiyat Fak.
Mehmet TAŞDÖNDÜREN	İ-H	Merkez Uzunşeyh Camii 1996	İ.H. Lisesi
Ümmet YALPIR	İ-H	Merkez Yeni Camii 1989	İşletme Fak.
Âdem EKŞİ	M-K	Merkez Yeni Camii 2000	İ.H. Lisesi
Veysel POLAT	İ-H	Avşar Büyük Camii 2003	Ezher Üni.
Mustafa OKUR	M-K	Avşar Büyük Camii 2006	İ.H. Lisesi (Hafız)
Yılmaz BEHRİZ	İ-H	Avşar Yeni Camii 1989	İ.H. Lisesi
Ahmet KULU	İ-H	Balcılar Araplar Camii 1998	İlahiyat Önlisans
İbrahim KARACA	İ-H	Balcılar Baharlar Mes. 1997	İ.H. Lisesi
A. İhsan TUĞYAN	M-K	Balcılar Belen Camii 1997	İlkokul (Hafız)
Mahmut AKBAŞ	M-K	Balcılar Büyük Camii 1997	İlahiyat Önlisans
Mehmet KÜPÇÜ	İ-H	Balcılar Büyük Camii 2003	İlahiyat Fak.
Ömer SARIYAR	İ-H	Balcılar İmamiye Camii 1989	İ.H. Lisesi
Ali SOLMAZ	İ-H	Balcılar Karşiyaka Camii 1988	İlahiyat Önlisans
Ali İLHAN	İ-H	Balcılar Medrese Camii 1995	İ.H. Lisesi
Ahmet YAZICI	İ-H	Balcılar Sazak Camii 1992	İlahiyat Önlisans
Durmuş GÜMÜŞTEKİN	İ-H	Balcılar Yeni Camii 1989	Arıcılık Önlisans
Vahap ARI	M-K	Balcılar Yeni Camii 1997	İ.H. Lisesi (Hafız)

Adı Soyadı	Görevi	Görev Yeri ve Başlama Tarihi	Mezuniyeti
Ayşe KIZMAZ	K.K.Ö.	Balcılar Kız K. Kursu 2005	İ.H. Lisesi (Hafız)
Mehmet AKTEN	İ-H	Bolay Merkez Camii 1988	İ.H. Lisesi
Hüseyin GÜÇLÜ	İ-H	Çetmi Büyük Camii 1989	Sosyal Bil. Önl.
Murat ŞENÇOBAN	M-K	Çetmi Büyük Camii 2003	İlahiyat Fak.
Yakup YERLİKAYA	İ-H	Çetmi Yeni Camii 1989	Sosyal Bil. Önl.
H. İbrahim ÖZELÇİ	İ-H	Ilıcapınar Ali Kalfa Camii 2004	İ.H. Lisesi (Hafız)
Mehmet SARI	İ-H	Ilıcapınar Mevlana Camii 1992	İ.H. Lisesi
Osman GÜLBE	İ-H	Ilıcapınar Fatih Camii 2004	İlahiyat Fak.
Dursun ARISOY	İ-H	Kongul Köyü Camii 2003	İlahiyat Fak.
Ramazan TAŞKIRAN	İ-H	Sazak Köyü Camii 1982	İşletme Önlisans

Hadim İlçe Müftülüğü kendisine ait hizmet binası içerisinde hizmet vermektedir. Müftülük içerisinde müftü, bir tane veri hazırlama kontrol işletmeni ve bir tane de memur görev yapmaktadır. İlçe merkezi ve kasabalarda beş adet kız Kur'an kursu bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesinde kadrolu ve erkek, diğerlerinde sözleşmeli olmak üzere dört adet bayan öğretici bulunmaktadır.

Aşağıda 2006 yılı içerisinde Hadim'de görev yapan Müftülük personelinin isim, görev yeri ve göreve başladığı tarih ve eğitim durumunu gösterir bilgiler verilmiştir.

Adı Soyadı	Görevi	Görev Yeri ve Başlama Tarihi	Mezuniyeti
Bekir KAPLAN	Müftü	Müftülük 2005	Y. İslam Enstitüsü
Mehmet SAYAR	VHKİ	Müftülük 1998	Sosyal Bil. Önl.
Âdem DİRİL	Memur	Müftülük 1986	Sosyal Bil. Önl.
Ramazan YAVUZ	V.İ.H.	Merkez Camii 2005	İ.H. Lisesi
Mevlüt ÇELİK	M.K.	Merkez Camii 1985	Sosyal Bil. Önl.
Mehmet SARIYAR	İ.H.	Merkez Hz. Hadimi Camii 1999	Sosyal Bil. Önl.
Abdullah UYUCU	M.K.	Merkez Hz. Hadimi Camii 2000	Sosyal Bil. Önl.
Süleyman TÜNEL	İ.H.	Merkez Taşpınar Mes. 1989	Sosyal Bil. Önl.
Ramazan ÜNAL	İ.H.	Merkez Armağanlar Mescidi 1989	İlahiyat Önlisans
Mehmet AKEL	İ.H.	Aş.HadimBüyük Camii 1989	İ.H. Lisesi
Ahmet SÜLÜK	İ.H.	Aş. Hadim Mescidi 1989	İ.H. Lisesi
S. Mehmet ŞEKER	İ.H.	Hocalar Mah. Mescidi 1995	İlahiyat Önlisans
Mevlüt KÜÇÜKİLHAN	K.K.Ö.	Bağbaşı Kız K. Kursu 1988	İlahiyat Önlisans (Hafız)
Abdurrahman BOLAT	İ.H.	Bağbaşı Aksaklı Camii 1986	İ.H. Lisesi

Adı Soyadı	Görevi	Görev Yeri ve Başlama Tarihi	Mezuniyeti
Ali GÜRLÜK	İ.H.	Bağbaşı Palazlar Mescidi 1986	İlahiyat Önlisans
Ali ÖZDEMİR	İ.H.	Bağbaşı Aşağı Mah. Camii 1996	İ.H. Lisesi
Mustafa ARSLAN	İ.H.	Bağbaşı Büyük Camii 1988	İlahiyat Önlisans
Mustafa HAZAR	M.K.	Bağbaşı Büyük Camii 1999	İlahiyat Önlisans (Hafız)
H. Ali GÖKSU Abdullah KAHRAMAN	İ.H. M.K.	Dedemli Büyük Camii 2000 Dedemli Büyük Camii 1988	Sosyal Bil. Önl. İ.H. Lisesi
B. Ali BAYLAN	İ.H.	Dedemli Yukarı Mah. Camii 2000	İ.H. Lisesi
İsmail DEMİR	İ.H.	Dedemli Dolhanlar Yukarı Mah. Camii 2004	İşletme Fak.
Ramazan KÜÇÜK	İ.H.	Dedemli Dolhanlar Gülvet Mah. Camii 1989	İ.H. Lisesi
Mehmet YILDIZ	İ.H.	Korualan Büyük Camii 2003	İlahiyat Fak. (Hafız)
Mehmet TEKİN	İ.H.	Korualan Yukarı Mah. Mescidi 1988	İ.H. Lisesi
Ali ÖZER	İ.H.	Korualan Kayaönü Mah. Mescidi 1988	İşletme Fak.
Âdem ÇİFTÇİ	İ.H.	Bademli Büyük Camii 1988	İ.H. Lisesi
Ali TÜRKYILDIRIR	İ.H.	Bademli Orta Camii 2004	İlahiyat Fak.
Ali BEYDUR	İ.H.	Bademli Yukarı Mah. Camii 2004	İlahiyat Fak.
Nevaf YÜCE	İ.H.	Göynükkışla Cami 2004	İlahiyat Fak.
Mustafa KAYA	İ.H.	Bolat Büyük Camii 2005	İ.H. Lisesi
Nurettin KARAYEL	İ.H.	Bolat Aşağı Mah. Mescidi 1998	İlahiyat Önlisans
Mevlüt BÜYÜKAVCIOĞLU	İ.H.	Bolat Hasanlar Camii 2004	Büro Yönetimi Önl. (Hafız)
Mehmet ESER	İ.H.	Yalınçevre Büyük Camii 1995	İ.H. Lisesi
Bahattin ÇETİNTAŞ	İ.H.	Gülpınar Köyü Camii 1998	İ.H. Lisesi
Mehmet TAŞKIRAN	İ.H.	İğdeören Köyü Camii 1995	İ.H. Lisesi
Ahmet SONER	İ.H.	Aşağı Eşenler Köyü Camii 2003	İlahiyat Önlisans
Hasan BALCI	İ.H.	Santral Camii 2005	İlahiyat Fak.
Ali ÇALIŞKAN	İ.H.	Dülgerler Köyü Camii 2004	İlahiyat Fak.
Mesut YILDIZHAN	İ.H.	Sarnıç Köyü Büyük C. 1989	İ.H. Lisesi
Musa DOĞRUL	İ.H.	Umurlar Köyü Camii 1994	İ.H. Lisesi
Enis ŞİMŞEK	İ.H.	Kızılkaya Köyü Camii 2003	İ.H. Lisesi (Hafız)
Ahmet ATASOY	İ.H.	Kaplanlı Köyü Camii 2004	İ.H. Lisesi (Hafız)
Mehmet KÜÇÜKVAN	İ.H.	Beyreli Köyü Çamiçi Camii 2004	İ.H. Lisesi
Ahmet PEKKİRİŞÇİ	İ.H.	Gaziler Köyü Camii 2003	İlahiyat Fak.
Murat PARLAK	İ.H.	Oduncu Köyü Camii 2003	İlahiyat Önlisans
HasanTÜRKYILMAZ	İ.H.	Kalınağıl Köyü Camii 2003	İlahiyat Fak.

Adı Soyadı	Görevi	Görev Yeri ve Başlama Tarihi	Mezuniyeti
Mustafa ERGİN	İ.H.	Küplüce Köyü Camii 2003	İlahiyat Fak. (Hafız)
Hasan KARA	İ.H.	Yukarı Eşenler Köyü Camii 2004	İ.H. Lisesi

2. HADİM ve TAŞKENT MÜFTÜLÜKLERİNİN PROGRAM İÇİNDEKİ EĞİTİM FAALİYETLERİ

Hadim ve Taşkent Müftülükleri il müftülüğünden gönderilen ortak irşat programını kullanmaktadırlar. Aşağıda Hadim ve Taşkent Müftülüklerinin program içindeki irşat faaliyetleri tablo olarak verilmiştir.

2.1. Üç Aylık Eğitim Programı

2.1.1. 2006 yılı birinci üç aylık vaaz ve irşat programı

Tarih	Saat	Konu
02 Ocak Pazartesi	Öğle	Ahiret Ve Hesap Günü
05 Ocak Perşembe	Yatsı	Kazançta Helal Ve Haram
06 Ocak Cuma	Öğle	Kurbanın Önemi Ve Kurbanla İlgili Dini Hükümler
09 Ocak Pazartesi	Öğle	İslam Küskünlük Ve Dargınlığı Yasaklar. Sıla-i Rahimin Güçlendirilmesi
12 Ocak Perşembe	Yatsı	Temizlik
13 Ocak Cuma	Öğle	İslam Dininin Sağlığa Verdiği Önem
16 Ocak Pazartesi	Öğle	Kur'an'ın Derinliği
19 Ocak Perşembe	Yatsı	Sağlığın Önemi
20 Ocak Cuma	Öğle	Faiz Ve Zararları
23 Ocak Pazartesi	Öğle	Dinin Anlatımında Yeni Yaklaşımlar
26 Ocak Perşembe	Yatsı	Ticari Ve Ahlaki Prensipler
27 Ocak Cuma	Öğle	Hicret Ve Önemi
30 Ocak Pazartesi	Öğle	İslam'da Tevekkül Anlayışı
02 Şubat Perşembe	Yatsı	Bidat Ve Hurafeler
03 Şubat Cuma	Öğle	Toplum Ve Kur'an
06 Şubat Pazartesi	Öğle	İslam'ın İnsana Bakışı
09 Şubat Perşembe	Yatsı	Ehli Beyt Sevgisi
10 Şubat Cuma	Öğle	Namaz İbadeti Ve Önemi

Tarih	Saat	Konu
13 Şubat Pazartesi	Öğle	Ana Baba Hakkı
16 Şubat Perşembe	Yatsı	Namaz İnsanı Kötülüklerden Arındırır
17 Şubat Cuma	Öğle	Veda Hutbesi
20 Şubat Pazartesi	Öğle	Ahirete İman
23 Şubat Perşembe	Yatsı	Peygamberimizin Örnek Ahlakı Ve Veda Hutbesi
24 Şubat Cuma	Öğle	Ahirete İmanın Sosyal Hayata Etkileri
27 Şubat Pazartesi	Öğle	Abdestin Farzları
02 Mart Perşembe	Yatsı	İslam'da Kadın Hakları
03 Mart Cuma	Öğle	Kazançta Helal Ve Haram Bilinci
06 Mart Pazartesi	Öğle	Zinanın Her Türüsü Yasaklanmıştır
09 Mart Perşembe	Yatsı	Kur'an-Sünnet Bütünlüğü
10 Mart Cuma	Öğle	Mü'minin Vasıfları
13 Mart Pazartesi	Öğle	Adam Öldürmek Ve Kan Gütmenin Kötülüğü
16 Mart Perşembe	Yatsı	İçki, Kumar Haramdır
17 Mart Cuma	Öğle	Gazilik Ve Şehitliğin Önemi (Çanakkale Zaferi)
20 Mart Pazartesi	Öğle	Büyü, Fal, Muskacılık Ve Zararları
23 Mart Perşembe	Yatsı	Eşlerin Karşılıklı Görevleri
24 Mart Cuma	Öğle	Komşu Hakları
27 Mart Pazartesi	Öğle	Selamlaşma Ve Önemi
30 Mart Perşembe	Yatsı	İslam'da Çevre temizliği
31 Mart Cuma	Öğle	İslam'da Evlilik Müessesesi Ve Haklar (Çok Evlilik)

2.1.2. 2006 yılı ikinci üç aylık vaaz ve irşat programı

Tarih	Saat	Konu
03 Nisan Pazartesi	Öğle	Sadaka-i Cariye Ve Hayır İşleme Bilinci
06 Nisan Perşembe	Yatsı	Allah'a İman Ve Allah'ın Sıfatları
07 Nisan Cuma	Öğle	Mevlit Kandili Ve Hz. Peygamber Sevgisi
10 Nisan Pazartesi	Öğle	Hz. Peygamber sevgisi
13 Nisan Perşembe	Yatsı	Cennet Hayatının Güzellikleri
14 Nisan Cuma	Öğle	Hayatımızda Selam Ve Önemi
17 Nisan Pazartesi	Öğle	Türk İslam Kültüründe Peygamber Sevgisi
20 Nisan Perşembe	Yatsı	İslam'da Aile Ve Çocuk Sevgisi

Tarih	Saat	Konu
21 Nisan Cuma	Öğle	İslam'da Çalışma Ve İş Ahlakı
24 Nisan Pazartesi	Öğle	Aklı, Malı, Nesli, Dini Ve Camı Muhafaza
27 Nisan Perşembe	Yatsı	Kin Ve Haset
28 Nisan Cuma	Öğle	Unutulmaya Yüz Tutan Değerlerimizden Sıla-i Rahim
01 Mayıs Pazartesi	Öğle	İslam'ın Öngördüğü İnsan, Müslüman Modeli
04 Mayıs Perşembe	Yatsı	İbadette İhlâs Ve Samimiyet
05 Mayıs Cuma	Öğle	Fuhuş Ve Zina
08 Mayıs Pazartesi	Öğle	Çocuklarımıza Manevi Kimlik Aşısı
11 Mayıs Perşembe	Yatsı	Şehitliğin Önemi
12 Mayıs Cuma	Öğle	Namaz İbadeti Ve Önemi
15 Mayıs Pazartesi	Öğle	Zulüm Ve Sonuçları
18 Mayıs Perşembe	Yatsı	Bid'at Ve Hurafeler
19 Mayıs Cuma	Öğle	Gençlik Ve Önemi
22 Mayıs Pazartesi	Öğle	Korku Ve Ümit Arasında Yaşamak
25 Mayıs Perşembe	Yatsı	İslam'da Evlilik Ve Karı-Koca Hakları
26 Mayıs Cuma	Öğle	Ebeveyne Karşı Görevlerimiz
29 Mayıs Pazartesi	Öğle	Cennet Ehlinin Özellikleri
01 Haziran Perşembe	Yatsı	Cehennemın Özellikleri
02 Haziran Cuma	Öğle	Allah (cc) Sıfatları
05 Haziran Pazartesi	Öğle	Kur'an Ve Sünnet Bütünlüğü
08 Haziran Perşembe	Yatsı	Tevbe Ve İstiğfar
09 Haziran Cuma	Öğle	Münafıkların Özellikleri
12 Haziran Pazartesi	Öğle	Örfün Dindeki Yeri
15 Haziran Perşembe	Yatsı	İntihar Büyük Günahdır
16 Haziran Cuma	Öğle	Kur'an Eğitimi Ve Önemi (Yaz Kur'an Kursu)
19 Haziran Pazartesi	Öğle	Kabir Ziyareti Ve Mezarlıkların Korunması
22 Haziran Perşembe	Yatsı	İbadet Eden Mutlu Olur
23 Haziran Cuma	Öğle	Tüketim Ahlakı Ve İsrâf
26 Haziran Pazartesi	Öğle	Güzel Ahlak
29 Haziran Perşembe	Yatsı	Gençliği Tehdit Eden Zararlı Alışkanlıklar
30 Haziran Cuma	Öğle	Hesap Verme Şuuru Ve Hayata Yansımaları

2.1.3. 2006 yılı üçüncü üç aylık vaaz ve irşat programı

Tarih	Saat	Konu
03 Temmuz Pazartesi	Öğle	Hasta Ziyareti Ve Din Kardeşliği Hukuku
06 Temmuz Perşembe	Yatsı	Yolculuk Hükümleri
07 Temmuz Cuma	Öğle	İnsan Hakları Ve Veda Hutbesi
10 Temmuz Pazartesi	Öğle	Misafire İkrâm Etmek
13 Temmuz Perşembe	Yatsı	Ashabın Peygamber (s.a.v.)'e Bağlılığı
14 Temmuz Cuma	Öğle	Hicretin Getirdikleri
17 Temmuz Pazartesi	Öğle	Büyük Günahlar
20 Temmuz Perşembe	Yatsı	Dinin Toplum Ve Fert Hayatına Etkisi
21 Temmuz Cuma	Öğle	Kandiller Geçidi Üçaylar Ve Regaib Kandili
24 Temmuz Pazartesi	Öğle	Dua Ve İbadetin Hayatımızdaki Yeri
27 Temmuz Perşembe	Yatsı	Fuhuş Ve Uyuşturucunun Kötülükleri
28 Temmuz Cuma	Öğle	Toplumdaki Ahlaki Çözümler
31 Temmuz Pazartesi	Öğle	Falcılık Ve Büyünün Dinde Yeri Yoktur
03 Ağustos Perşembe	Yatsı	Hoşgörü Ve İslam
04 Ağustos Cuma	Öğle	Dini Ve Ahlaki Görevlerimiz
07 Ağustos Pazartesi	Öğle	Hesap Gününü Unutmayalım
10 Ağustos Perşembe	Yatsı	Kabir Hayatı
11 Ağustos Cuma	Öğle	Dinimizin İnsana Verdiği Değer
14 Ağustos Pazartesi	Öğle	Hurafelerin Topluma Zararları
17 Ağustos Perşembe	Yatsı	İslam Dünyasının Geri Kalma Sebepleri
18 Ağustos Cuma	Öğle	Merhamet, Hoşgörü Ve Rıfk
21 Ağustos Pazartesi	Öğle	İlmin Değeri Ve Âlimlere Hürmet
24 Ağustos Perşembe	Yatsı	Fıkıh
25 Ağustos Cuma	Öğle	Milli Ve Manevi Değerlerimiz (30 Ağustos)
28 Ağustos Pazartesi	Öğle	Salih Amel
31 Ağustos Perşembe	Yatsı	Eline Beline Sahip Olma Bilinci
01 Eylül Cuma	Öğle	İslam Barış Ve Kardeşlik Dinidir
04 Eylül Pazartesi	Öğle	Faiz Ve Zararları
07 Eylül Perşembe	Yatsı	Yalan Ve Zararları
08 Eylül Cuma	Öğle	Helal Rızık Ve Kanaat
11 Eylül Pazartesi	Öğle	İslam'da Kadın Ve Kadın Hakları

Tarih	Saat	Konu
14 Eylül Perşembe	Yatsı	Sağlık Büyük Bir Nimettir
15 Eylül Cuma	Öğle	İslam'ın İlme Verdiği Önem (İlköğretim Haftası)
18 Eylül Pazartesi	Öğle	İslam Şiddete Karşıdır
21 Eylül Perşembe	Yatsı	Emanet
22 Eylül Cuma	Öğle	İman Ve İbadette İsteklilik

2.1.4. 2006 yılı Ramazan Ayı vaaz ve irşat programı

Tarih	Saat	Konu
23 Eylül Cumartesi	Teravîh Öncesi	Ruhun Yıllık Revizyonu Ramazan
24 Eylül Pazar	Teravîh Öncesi	Orucun Kazandırdıkları
25 Eylül Pazartesi	Teravîh Öncesi	Din Ve Samimiyet
26 Eylül Salı	Teravîh Öncesi	İyi Müslüman İyi İnsan Olmak
27 Eylül Çarşamba	Teravîh Öncesi	Teravîh Namazı
28 Eylül Perşembe	Teravîh Öncesi	Kazançta Helal Haram Bilinci
29 Eylül Cuma	Cumadan Önce	Fakirin Hakkı Zekât
29 Eylül Cuma	Teravîh Öncesi	Kul Hakkı Ve Kamu Hakkı
30 Eylül Cumartesi	Teravîh Öncesi	Ahiret İnancının Hayata Yansıması
01 Ekim Pazar	Teravîh Öncesi	Şükür
02 Ekim Pazartesi	Teravîh Öncesi	Tüketim Ahlakı (İsraf)
03 Ekim Salı	Teravîh Öncesi	Komşu Hakkı
04 Ekim Çarşamba	Teravîh Öncesi	Rahmet Ayındaki Kazanımlar
05 Ekim Perşembe	Teravîh Öncesi	Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma
06 Ekim Cuma	Cumadan Önce	Orucun Fıkhi Boyutu
06 Ekim Cuma	Teravîh Öncesi	Çocuklara Ramazan Bilinci Kazandırma
07 Ekim Cumartesi	Teravîh Öncesi	Aile Hayatı Ve İslam
08 Ekim Pazar	Teravîh Öncesi	Öksüz, Yetim, Dul Ve Yaşlılara Yardım
09 Ekim Pazartesi	Teravîh Öncesi	Toplumsal Hastalıklardan Biri Olan Haset
10 Ekim Salı	Teravîh Öncesi	Eline, Beline, Diline Sahip Olmak
11 Ekim Çarşamba	Teravîh Öncesi	Yürek Kirliliğinden Arınmalı
12 Ekim Perşembe	Teravîh Öncesi	Tevbe ve İstiğfar

Tarih	Saat	Konu
13 Ekim Cuma	Cumadan Önce	Kelime-i Tevhiddeki Sırlar
13 Ekim Cuma	Teravih Öncesi	Kötülüklerden Koruyucu Kalkan Olan Namaz
14 Ekim Cumartesi	Teravih Öncesi	Dargınlık, Dargınları Barıştırma
15 Ekim Pazar	Teravih Öncesi	Ticari, Ahlaki Prensipler
16 Ekim Pazartesi	Teravih Öncesi	Saygı Ve Sevgi Medeniyeti
17 Ekim Salı	Teravih Öncesi	Din Ve Milli Birlik
18 Ekim Çarşamba	Teravih Öncesi	Peygamberimiz (sav)'in Güzel Ahlakı
19 Ekim Perşembe	Teravih Öncesi	Kadir Gecesi
20 Ekim Cuma	Cumadan Önce	Sadaka-ı Fıtır Ve Yardımlaşma
20 Ekim Cuma	Teravih Öncesi	Dua Ve Zikir
21 Ekim Cumartesi	Teravih Öncesi	Temizlik İmandandır
22 Ekim Pazar	Yatsıdan Önce	Ramazana Veda Ederken
23 Ekim Pazartesi	Bayram Namazı	Ramazan Bayramı

2.1.5. 2006 yılı dördüncü üç aylık vaaz ve irşat programı

Tarih	Saat	Konu
27 Ekim Cuma	Öğle	Kur'an Ve Sünnette Müslümanın Özellikleri. Vatan Sevgisi Ve Müdafası
03 Kasım Cuma	Öğle	İyiliği Emretmek Kötülükten Sakınmak. Alışverişte Dürüstlük
10 Kasım Cuma	Öğle	Sünnetin Hayatımızdaki Değeri
17 Kasım Cuma	Öğle	Ana-Babaya İtaat Emek, Ölüm Ve Ötesi
24 Kasım Cuma	Öğle	Hucurat Suresi Ve Adab-ı Muaşeret
01 Aralık Cuma	Öğle	Dinin Toplum Ve Fert Hayatına Etkisi. İslam'da Vakıf Ve Önemi
08 Aralık Cuma	Öğle	Hac İbadeti Ve Kazanımları
15 Aralık Cuma	Öğle	Mükellefin Hükümleri. Allah Ve Peygamber Sevgisi
22 Aralık Cuma	Öğle	Ölünün Arkasından Yapılacak Hükümler
29 Aralık Cuma	Öğle	Kehf Suresi Ve Ölüm. Nefis Tezkiyesi-Muhasebe Ve Murakabe

2.2. Yapılan Konferanslar ve Konuşmacılar

2.2.1. Taşkent Müftülüğü 2006 yılı bayanlara yönelik 1. altı aylık konferans hizmeti

İsim	Konu	Tarih	Yer
Ümmügülsüm ÇOKYÜRÜR Ayşe KIZMAZ (Kız K.Kursu Öğr.)	Hiz. Peygambere Saygı ve Sevgi Hz. Peygambere Saygı ve Sevgi	14.04.2006 17.04.2006	Balcılar Ksb. Çetmi Ksb.
Dr. Abdurrahman BÜYÜKKÖRÜKÇÜ (Merkez Vaizi)	İnsanlığın Peygamberlere İhtiyacı ve Hz. Muhammed	17.04.2006	Taşkent Halı Sahası
Esmâ ŞİMŞEK (Eğitim Uzmanı)	Hiz. Peygamberin Güzel Ahlakı	08.05.2006	Balcılar Ksb.
Selva Benli, Ş. Yüksel UYŞAL (K.Kursu Öğr.)	Hiz. Peygamberin Güzel Ahlakı	08.05.2006	Taşkent Bld. Düğün Salonu
Ayşe KOÇ	Hiz. Peygamberin Güzel Ahlakı	08.05.2006	Çetmi Ksb.

2.2.2. Taşkent Müftülüğü 2006 yılı bayanlara yönelik 2. altı aylık konferans hizmeti

İsim	Konu	Tarih	Yer
Ayşe KIZMAZ (Kız K.Kursu Öğr.)	Hiz. Peygamber Kadınlara Nasıl Davranırdı	10.10.2006	Balcılar Ksb.
Özlem GÜLBE (İlahiyat Fak. Mez.)	Hiz. Peygamber Kadınlara Nasıl Davranırdı	12.10.2006	Taşkent Bld. Düğün Salonu
Arzu ÇELİK (İlahiyat Fak. Mez.)	Kadir Gecesi ve K.Kerim'in Nüzulü	19.10.2006	Taşkent Yeni Camii
Ayşe KIZMAZ (Kız K.Kursu Öğr.)	Kadir Gecesi ve K.Kerim'in Nüzulü	19.10.2006	Balcılar Ksb.
Fatma ÇINAR (İ.H.Lisesi Mez.)	Hiz. Peygamber Çocuklara Nasıl Davranırdı	18.11.2006	Taşkent Bld. Düğün Salonu

Taşkent Müftülüğünce 2006 yılı içerisinde gerçekleştirilen konferanslara ilaveten bir tane de panel düzenlenmiştir. Bu panele katılanlar: Ahmet DEMİREL(İlçe Müftüsü), Cenk ÇINAR(İlçe Vaizi), A. Bekir ERASLAN(Memur), İbrahim DOĞAN(İmam-Hatip). Panelin konusu: Hiz. Peygamber Döneminde Camiler ve Fonksiyonları. Panel 05.10.2006 tarihinde Taşkent Belediyesi Düğün Salonunda gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca 1–5 Mayıs 2006 tarihleri arasında (5 gün) Taşkent'e İçeriçumra Kasabası Vaizi Sıddık YILDIRIM, irşat programı dâhilinde il müftülüğünce Taşkent merkez ve kasabalarda vaaz yapmakla görevlendirilmiştir. Yine aynı tarihlerde Hadim'e Güneysınır

vaizi Adnan YÜRÜMEZ, Hadim merkez ve kasabalarda vaaz yapmakla görevlendirilmiştir.

Bu irşat faaliyeti Konya'nın tüm ilçelerinde aynı tarihlerde il müftülüğünce irşat ekiplerinin görevlendirilmeleri ile olmuştur. Bundan amaç; milli birlik ve beraberliğimizin güçlenmesi ve toplumumuzun din konusunda aydınlatılmasıdır.

2.2.3. Hadim Müftülüğü 2006 yılı bayanlara yönelik 1. altı aylık konferans hizmeti

İsim	Konu	Tarih	Yer
Aslı ERDOĞAN (K.K.Ö.)	Peygamber Ahlakı	13.04.2006	Halk Eğitim Sl.
Dr. Abdurrahman BÜYÜKKÖRÜKÇÜ (Merkez Vaizi)	İnsanlığın Peygamberlere İhtiyacı ve Hz. Muhammed	17.04.2006	Hadim Bld Nikâh Salonu
Halide KILIÇ Zeynep ÖNEN	Dua ve Önemi	25.05.2006	Hadim Bld. Nikâh Salonu

2.2.4. Hadim Müftülüğü 2006 yılı bayanlara yönelik 2. altı aylık konferans hizmeti

İsim	Konu	Tarih	Yer
Ayşe KOÇ (Merkez Vaizesi)	Eşlerin Birbirine Karşı Görevleri ve Ailenin Önemi	14.09.2006	Hadim Bld. Nikâh Salonu
Zübeyde SAYMAN (Merkez Vaizesi)			

2.3. Kur'an Kursları

Kur'an Kursları, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Yaygın Din Eğitimi faaliyetlerinin önemli bir ayağını oluşturmaktadır. Son yıllarda özellikle bayanlara yönelik kurslar onların hem Kuran'ı okuma ve anlama hem de dini bilgiler yönünden eğitilmelerini sağlamaktadır. Kur'an Kursuna gidebilmek için ilköğretimi bitirmiş olma şartı erkeklerin kurslara rağbetini iyice düşürmüştür. Artık daha çok bayanlar rağbet etmektedir. Diyanet İşleri Başkanlığı da bu ihtiyaca yönelik bayan Kur'an Kursu öğrencilerinin sayısını artırarak hizmetlerin en iyi şekilde yürütülmesini sağlamaya çalışmaktadır.

Yaz Kur'an Kurslarında da, genellikle camilerde olmak üzere okullar tatile girdikten sonra dokuz haftalık bir Kur'an ve dini bilgiler eğitimi verilmektedir. Diyanet İşleri Başkanlığı bu işin özellikle camilerde yapılmasını istemektedir. Çünkü cami havasını teneffüs ederek, minare gölgesinde oynayarak çocukları sıkmadan eğitmek istemektedir. Yine burada da ilköğretim beşinci sınıfı bitirenler kursa kayıt edilebilmektedir. Sınıf şartının olması özellikle yaz kurslarında sıkıntı olmaktadır. Genellikle daha küçük yaştaki

çocuklar kursa gelmektedir. Çocuklarla konuşarak kursa gelmeleri söylenmektedir. Çünkü bu yaşlarda öğrenilmezse ileriki yaşlarda bu işin zor olacağı, fırsat bulamayabilecekleri söylenerek çocuklar motive edilmektedir. Ayrıca velilerle de konuşarak bu işin önemi anlatılmaktadır. Bunların neticesinde de olumlu sonuçlar alınmaktadır.

3. HADİM ve TAŞKENT MÜFTÜLÜKLERİNİN PROGRAM DIŞINDAKİ EĞİTİM FAALİYETLERİ

Program dışı eğitim faaliyetlerini cami dışı irşat faaliyetleri olarak diye de adlandırabiliriz. Bu grup içerisinde düğünler, cenazeler, ev ziyaretleri, mevlit ve hatimler, gençlere ve çocuklara yönelik faaliyetler bulunmaktadır. Hadim ve Taşkent ilçeleri birbirine çok yakın olduğu için sosyal, kültürel, fiziki ve ekonomik yönden birbirine çok benzemektedir. Yukarıda saydığımız ve aşağıda tek tek açıklayacağımız program dışı eğitim faaliyetlerinde de bu benzerlik mevcuttur.

3.1. Düğünler

Din görevliliği halkla iç içe olan bir meslektir. Özellikle bizim toplumumuzda (Müslüman Türk toplumu) halkımız, hayatındaki bazı dini vecibeleri yerine getirmek için din görevlilerine ihtiyaç duymaktadır. İşte düğünler de bu tür faaliyetlerden biridir. Hadim ve Taşkent ilçelerinde düğünlerin birçok aşamasında din görevlilerine ihtiyaç duyulmaktadır. Söz veya nişan merasiminde dua etmek için din görevlileri çağırılır. Evliliğe giden yolda ilk iş söz kesmek veya nişan yapmaktır. Halkımız evlilik gibi ciddi ve önemli bir işe başlarken dua ile başlayarak Cenab-ı Allah'a olan bağlılığını göstermekte, evliliğin güzel bir şekilde devam etmesi için Yaratandan yardım istemektedir. Resmi nikâhını yaptıranlara dini nikâh ve duası din görevlileri tarafından yapılmaktadır. Taşkent'te geline duvak giydirirken, yemek veriliyorsa yemek kazanı açılırken, gelin damat evine getirilirken ve gerdek gecesi din görevlisi tarafından dua edilmektedir. Hadim'de de benzeri faaliyetler yapılmaktadır. Farklı olarak damat giydirme duası yapılmaktadır.

3.2. Cenazeler

İslam dini hem dünya hem de ahiret hayatımızı düzenleyen ilahi kurallardan oluşmaktadır. Halkımız dünya işlerinde olduğu gibi ebedi hayatın başlangıcı olan ölüm hakikatiyle de karşılaşınca da yine dini vecibe ve kurallara göre hareket etmektedir. Bir

yakını vefat edince cenaze sahibi din görevlilerine müracaat etmekte ve yakınına son görevini yerine getirmeye çalışmaktadır. Taşkent'te bir cenaze vuku bulunca yıkama ve kefenlemeden sonra cenaze namazı vakit namazından sonra cemaatle birlikte kılınarak mezarlığa götürülür. Defin işleminden sonra kabir başında din görevlileri Kur'an okurlar. Daha sonra imam telkin duasını yapar. Kabristandan cemaatle birlikte cenaze evine gidilir. Cenaze sahibine baş sağlığı dilenir. Orada da Kur'an okunur ve dua edilir. Komşuların getirdiği yemekler cemaate ikram edilir. Cenazenin defnedildiği günle birlikte üç gün akşam namazından sonra cenaze evinde Yasin-i şerif okunur. Cenaze sahipleri hatim okutmak isterlerse hatim de okunur ve duası yapılır. Eskiden Taşkent'te cenaze öldükten kırk gün sonra pişi pişirilerek camide Cuma namazından sonra dağıtılırdı. Elli ikinci gününde de mevlit okutulup yemek verilirdi. Bu işlemler yine yapılmaktadır ancak kırk ve elli ikinci günlerde yapılması kalkmıştır. İsteyen istediği gün yapmaktadır. Din görevlilerinin halkımıza kırk ve elli ikinci günlerin İslam'da bir yerinin olmadığını anlatmasıyla bu uygulamalar yavaş yavaş kaldırılmıştır.

Hadim'de de Taşkent'ten farklı olarak cenaze defnedildikten sonra cenaze evinin avlusunda cenaze sahibine baş sağlığı dilenmektedir. Üç gün okuma burada yok. Cenaze sahibi isterse hatim okunmakta ve dua edilmektedir. Hatime iştirak eden cemaate yemek verilmektedir.

3.3. Ev Ziyaretleri

Özellikle 2006 yılında Taşkent'te müftü ve imamlar, birlikte her hafta düzenli olarak halka, camiye gelen gelmeyen ayrımı yapılmaksızın ev ziyaretlerine gitmişlerdir. (Not: Bu, müftü hocanın başlattığı bir faaliyettir ve bu müftü Taşkent'te dört ay görev yapmıştır. Halen bu ziyaretlere Taşkent'teki din görevlileri olarak devam etmekteyiz.) Ev ziyaretlerinde dini ve sosyal konulardan sohbetler yapılmakta, karşılıklı soru cevap şeklinde sıkmadan devam edilmektedir. Bu ziyaretler olumlu neticeler doğurmaktadır. Ziyaretler sadece cami cemaatiyle sınırlı olmayıp, camiye gelmeyen veya sadece cumaları gelen cemaati de kapsadığı için onlarla da irtibat sağlanmış olmaktadır. Ve bu kimselerin camiye gelişlerinde artış görülmektedir. Hasta ve yaşlı kimseler de ziyaret edilmektedir.

3.4. Mevlit ve Hatimler

Hadim ve Taşkent'te özellikle cenaze ile ilgili olarak mevlit ve hatim merasimleri olmaktadır. İsteyen vatandaşlarımıza din görevlileri bu hizmetleri vermektedir. Bu merasimlere halk da davet edilmektedir ve yemek verilmektedir. Mevlit esnasında okunan

Kur'an'ın meali de verilerek halk aydınlatılmaktadır. Bir de sünnet merasimlerinde isteyenler mevlit okutmaktadırlar ve sonunda misafirlere yemek verilmektedir.

3.5. Gençlere ve Çocuklara Yönelik Faaliyetler

Askere giden gençlere askere uğurlama duası yapılmaktadır. Din görevlilerimiz gençlerle sürekli diyalog halindedir. Onlarla sportif faaliyetlere iştirak edilmektedir. Zaman zaman gençlerle halı saha maçları düzenlenmekte, aradaki muhabbet sevgi ve saygı çerçevesinde artmaktadır. İsteyen gençlere camide Kur'an öğretilmektedir.

Çocuklara yönelik olarak; sünnet merasimlerine katılarak, mevlit okuyarak ve dua ederek onların mutlulukları ve heyecanları paylaşılmaktadır. Yaz Kur'an kurslarında öğrencilere Kur'an eğitimi verilmektedir. Özellikle velilerle görüşerek, yaz kurslarına çocuklarını göndermeleri hususunda onlardan destek alınması çok yararlı olmaktadır. Böylelikle çocukların yaz tatillerini Kur'an'ı Kerim okuma ve mealiyle birlikte temel dini bilgileri öğrenerek geçirmeleri ve dinini bilerek yaşayan bireyler olmaları sağlanmaktadır.

Kutlu doğum haftasında yapılan etkinlikler çok verimli ve faydalı olmaktadır. Özellikle son üç yıldır Taşkent Müftülüğü bu işi sıkı tutmakta, kutlu doğum haftası boyunca çeşitli etkinlikler yapmaktadır. Kız Kur'an Kursu öğrencilerinin hazırladığı gece programına bayan erkek halkın büyük teveccühü olmaktadır. Kurslar arası bilgi yarışması, ilahiler ve tiyatro gösterileri gibi etkinlikler yapılıyor. Dereceye giren öğrencilere çeşitli hediyeler verilmektedir. Bu hafta içerisinde halka gül, veda hutbesi ve hadis kartelâları dağıtılarak halkın bu haftayı Peygamber aşkı ve sevgisiyle bilinçli bir şekilde geçirmesi sağlanmaktadır.

4. HADİM ve TAŞKENT MÜFTÜLÜKLERİNİN PROGRAM İÇİ ve PROGRAM DIŞI EĞİTİM FAALİYETLERİNİN YAYGIN DİN EĞİTİMİ AÇISINDAN GENEL BİR DEĞERLENDİRMESİ

Hadim ve Taşkent Müftülüklerinin 2006 yılı program içi ve program dışı irşat faaliyetlerini bu konu içerisinde ele alıp araştırarak çalışmayı yaptık. Müftülüklerin irşat faaliyetleri, Yaygın Din Eğitimi içerisinde önemli bir yere ve fonksiyona sahiptir. Çalışmamızda Hadim ve Taşkent ilçelerinde, müftülüklerin irşat faaliyetlerinin Yaygın Din Eğitimi açısından ne gibi sonuçlar ortaya koyduğunu değerlendireceğiz.

Diyanet İşleri Başkanlığı, Yaygın Din Eğitiminin etkin ve disiplinli bir şekilde uygulandığı önemli bir kurumdur. Yaygın Din Eğitimi için gerekli alt yapı, bilgi donanımı ve nitelikli elemana sahiptir. Memleketin en ücra köşelerinde bile teşkilatın temsilcisi din görevlileri hizmet vermektedir. Din görevlileri vazifeleri icabı halkla iç içe oldukları için halkın dini konularda müracaat edeceği en kolay ve ilk kaynaktır. Bu yüzden din görevlilerine büyük bir görev ve sorumluluk düşmektedir.

Vaizler günümüzde sıkı ve düzenli bir eğitimden geçirilmektedir. Çalışmamızda da yer verdiğimiz Osmanlı Tanzimat Dönemi vaaz ve irşat faaliyetlerinde bahsi geçen vaizlerden kaynaklanan sıkıntılar günümüzde artık yaşanmamaktadır. Diyanet İşleri Başkanlığı, irşat konusunda çok titiz çalışmaktadır. Her il ve ilçede irşat ekipleri bulunmakta ve belirli plan ve program çerçevesinde vaaz ve irşat hizmetleri başarıyla yürütülmektedir. Her yerde yeterli sayıda vaizin bulunmaması sıkıntı oluştursa da, bu açık günümüzde özellikle İlahiyat Fakültesi mezunu imam-hatip ve din görevlileri tarafından kapatılmaktadır.

Program içindeki irşat faaliyetleri, müftülüklerin denetimi ve kontrolü altında, belli plan ve program çerçevesinde hazırlanmakta olup, yine uygulanırken din görevlileri tarafından aynı titizlikle plan ve program içinde yürütülmektedir.

Program içindeki irşat faaliyetlerini (vaaz, hutbe, panel, konferans gibi) uygularken din görevlileri belli bir denetim altındadır. Bu yüzden bu alanda fazla sıkıntı yaşanmamaktadır. İsteyen biri kafasına göre çıkıp ta camide vaaz edemez. Bunun için gerekli izinleri almalı ve o yeterliliğe sahip birisi olmalıdır. O yüzden cami, Yaygın Din Eğitiminin verimli ve etkin bir şekilde sunulmasında önemli bir mekândır. Yaygın Din Eğitiminin cami dışındaki ayağında, halkı yönlendiren çeşitli kesimler ve kimseler de bulunabilmektedir. Bunların hepsinin her zaman iyi niyetli olduklarını söyleyemeyiz. Bu

alandaki denetimler de istenilen düzeyde yapılamamaktadır. Diyanet İşleri Başkanlığı, toplumu kucaklayan yapısıyla birlik ve beraberliği koruyan önemli bir kurumdur. Cami dışında da Yaygın Din Eğitimi faaliyetlerinde, din görevlilerine büyük görevler düşmektedir. Gerek aile içi ilişkilerinde, gerekse toplumun diğer kesimleriyle olan ilişkilerinde her zaman örnek davranışlar sergilemek durumundadır. Din görevlisi, yaşantısıyla, konuşmasıyla, hal ve hareketleriyle sürekli toplumun göz önünde bulunan bir kimliğe sahiptir. Din görevliliği leke kaldırmayan bir kumaştır. Çünkü yapacağı en ufak bir hata bile olsa maalesef dine de laf gelecektir. Bu yüzden irşat gibi çok önemli bir vazifeyi üstlenmiş olan kişiler çok dikkatli hareket etmelidirler.

Konumuz itibariyle Hadim ile Taşkent ilçelerinde, gerek program içindeki, gerekse program dışındaki irşat faaliyetleri uygulanırken, din görevlilerinin halkın nazarında muteber ve saygın bir yeri bulunmaktadır. Hem Hadim hem de Taşkent'te halk ihtiyaç duyduğu anda din görevlilerine rahatlıkla müracaat edebilmekte, din görevlileri de üzerlerine düşen vazifeyi layıkıyla yerine getirmektedirler. Din görevlileri, düşün gibi mutlu, cenaze gibi üzgün anlarında halkın yanında olmaktadır. Halkla din görevlileri arasındaki ilişki güzel olduğu için, irşat faaliyetleri de etkin ve verimli bir şekilde yürütülmektedir.

İki ilçede de nüfusa göre camideki cemaatin yoğunluğu az sayıdadır. Yazın halk bağ-bahçe işleriyle uğraşırken, kışın da daha çok kahvehanelerde vakit geçirmektedir. Cuma, teravih ve bayram namazlarında cemaatin yoğunluğu vakit namazlara oranla oldukça fazladır. Bu yüzden vaazların irşat faaliyetleri içerisinde önemli bir yeri ve işlevi vardır. Vaaz programları, yıl içerisinde üçer aylık dönemler halinde başkanlık merkezi ve il müftülüklerince hazırlanmaktadır. Önemli hafta ve günler vaaz konularına dâhil edilmektedir. Yapılan konferans ve panellere de halkın ilgisi mevsime göre değişmektedir. Yazın yörede bağ-bahçe işleri yoğun olduğu için bu tür faaliyetlere katılım da az olmaktadır. Fakat bu faaliyetler kışın olduğu zaman katılım artmaktadır. Özellikle bayanların bu tür etkinliklere katılımı erkeklere göre daha fazla olmaktadır. Konferans ve panel gibi irşat faaliyetlerine misafir hocalar katıldığı için halkın teveccühü fazla olmaktadır. Halk, farklı yüz ve seslere ilgi göstermektedir. Bu yüzden, müftülüklerin bu tür irşat faaliyetlerinin Yaygın Din Eğitimi açısından çok büyük önemi bulunmaktadır.

Her iki ilçede de halk, mesela Cuma namazından önce vaaz edilirken camiye gelmemekte, vaaz dinleyenlerin sayısı az olmaktadır. Cemaat, vaazın sonunda veya ezan okunurken camiye hücum edercesine girmektedir. Dolayısıyla yapılan vaazdan yeterince istifade edilememektedir. Cemaatin az olması vaaz eden görevlide de motive eksikliğine

sebepe olabilmektedir. Bu büyük bir sıkıntıdır. Aynı şey teravih ve bayram namazları gibi vaaz edilen diğer zamanlarda da görülmektedir. Bir diğer dezavantaj da cami cemaatinin yaş ortalamasının yüksek olmasıdır. Gençler camiye maalesef fazla gelmemektedirler. Dolayısıyla cami içindeki irşat faaliyetlerinden istenilen ölçüde yararlanamamaktadırlar. Din görevlilerine bu konuda da büyük görevler düşmektedir. Hadim ve Taşkent küçük bir çevreye sahip olması nedeniyle, gençleri büyük şehirlerdeki kadar büyük ve tehlikeli tuzaklar içine çekemese de özellikle içki içmek gençler arasında maalesef yaygındır. Özellikle düğünlerde alkol çok tüketilmektedir. Her ne kadar din görevlileri gerekli nasihat ve telkinlerde bulunsalar da bir kısmı dinlese bile çoğu dinlemiyor.

Her iki ilçede de vaiz kadrosu her zaman dolu bulunmuyor. Tayini çıkan veya Avrupa'ya görevli giden vaizin yerine yenisi hemen atanmıyor. Vaiz açığının bulunması da, irşat hizmetlerinin daha kaliteli ve verimli yürütülmesi açısından dezavantaj oluşturmaktadır.

Her iki ilçede de din görevlilerinin bölgeye has sıkıntıları olmaktadır. Her iki ilçede de görevlilerin çoğunluğu yerli görevlilerden oluşmaktadır. Kendi memleketleri olduğu için severek ve isteyerek kalmaktadırlar. Tabi yerli olmanın da hem avantajları hem de dezavantajları bulunmaktadır. Halk yakından tanıdığı için daha çok şey beklemekte, gece gündüz kapısını rahatlıkla çalabilmektedir. Diğer görevlilere daha mesafeli ve saygılı davranırken, yerli görevlilere kendinden gördüğü için daha dikkatsiz ve seviyesiz yaklaşabilmektedir. Hatta bazı kimseler yabancı görevliye hocam diye hitap ederken yerli görevliye adıyla hitap etmektedir. Yerli görevliyle daha çok uğraşmakta, hatta şikâyet edebilmektedir.

Daha önce de belirtildiği gibi her iki ilçe de Konya'ya uzak olmaları ve ulaşımın sıkıntılı olması nedeniyle görevliler sıkıntı çekmektedir. Özellikle uzun yıllar buralarda kalan görevliler Konya merkeze tayin istemektedirler. Ancak tayin sistemi nedeniyle bu kolay olmamaktadır. Bazı görevliler tayin olamadıkları için çocuklarının daha iyi eğitim alması gayesiyle ailelerini Konya'ya göndermekte kendileri yalnız kalmaktadır. Bu da motive eksikliğine sebep vermektedir. Diyanet İşleri Başkanlığı tayin sisteminde köklü değişiklikler yapıp bu gibi mağduriyetleri giderirse hizmet kalitesi de artacaktır.

Halkın dini konularda doğru ve güvenli bir şekilde bilgilendirilmesi ve dini ihtiyaçlarının karşılanması hususunda, Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde müftülüklerin ve din görevlilerinin önemli yeri ve fonksiyonu bulunmaktadır.

Sonuç olarak; yukarıda saydığımız sıkıntı ve eksikliklere rağmen, müftülüklerin gerçekleştirdiği gerek program içi, gerekse program dışı irşat faaliyetlerinin, Yaygın Din

Eğitimi açısından çok önemli ve yeri doldurulamaz bir fonksiyonu bulunmaktadıır. Bu eksiklikler de gerekli çalışmalar ve iř birliğiyle giderilerek, toplumda Yaygın Din Eğitiminin en verimli bir şekilde uygulanması sağlanmış olacaktır.

5. ÖNERİLER

Bu bölümde çalışmayı yaptığımız bölgedeki yaygın din eğitimi uygulamalarında yaşanan problemlere karşı çözüm önerileri bulunmaktadır.

1- Din görevlisi mesleki bilgi olarak iyi donanımlı olmalı, yaşantısı ve söylemleriyle dini yıpratıcı davranışlardan uzak durarak halka örnek olmalıdır. Ayrıca halkla ilişkilerinde özen göstermeli, iletişim dilini iyi kullanmalıdır. Halka açık, kucaklayan, nefret ettirmeyen, sevilen bir kişi olmalıdır.

2- Din görevlisi, halkla iç içe, halkı kucaklayan, birleştiren ve aydınlatan bir misyona sahip olmalıdır. Bu görevi üstlenen kişi hata yapmamaya özen göstermelidir.

3- Hadim ve Taşkent Konya iline bağlı oldukları için aynı vaaz ve irşat programını uygulamaktadırlar. Konya'nın bütün ilçelerinde aynı vaaz ve irşat programı uygulanmaktadır. Bu uygulama, plan ve programda birlik sağlamakla beraber, yöresel farklılıklar, yaşantılar ve ihtiyaçlar göz önüne alındığında, bazı vaaz konularının o yörenin halkının ilgisini çekmediği görülebilmektedir. Bunun yerine yöresel farklılıklar ve ihtiyaçlar da göz önüne alınarak merkezi program yerine her ilçe kendisi programını hazırlasa daha etkili olabilir.

4- Cemaatin azlığı büyük bir eksiklik, bu sayıyı artırmanın yolları aranmalıdır. İnsanlara niye camiye gelmiyorsunuz diye sorulunca kimisi alışmadığını, kimisi utandığını, kimisi de üşendiğini söylüyor. Bazısı namazda okuyacak sure bilmediğini ve o yüzden camiye gelmediğini söylüyor. Böyle kimselere çocuklarını özellikle yaz Kur'an kurslarına göndererek onların eğitilmelerini sağlamaları söylenmelidir.

5- Her iki ilçede de halk kahvehanelerde vakit geçirmektedir. Din görevlileri zaman zaman kahvehanelere ziyaret yaparak vatandaşın ayağına gitmeli, onları da camiye davet etmelidir. Aynı şekilde ev ziyaretlerinin de önemi büyüktür.

6- Bununla birlikte muhatap kitle olan cemaat en iyi bir şekilde değerlendirilerek, bilgilendirilip eğitilirse bu büyük bir kazanç olacaktır. Dini konularda bilgi sahibi olup yetişen cemaat de çevresindeki insanlara ulaşır, onları camiye gelmeye, verilen irşat hizmetlerinden faydalanmaya teşvik ederse, muhatap kitle olan cemaat sayısında da önemli oranda artış olacaktır.

7- Gençlerle sürekli irtibat halinde olmalı, onların sosyal etkinliklerine iştirak ederek onları camiye çekmenin yollarını aramalıdır. Çünkü bugünün gençleri yarının sorumluluk sahibi bireyleri, anne babaları olacaklardır. Onlar her alanda olduğu gibi dini bilgi konusunda da iyi yetişmeliler ki, geleceğin nesillerini en güzel bir şekilde yetiştirebilsinler. Gençlerin boşluğa düşüp kötü alışkanlıklara yakalanmaları engellenerek dinimiz en güzel bir şekilde anlatılmalıdır. Vaazlarda daha çok içki ve zararları üzerinde durularak ve birebir gençler ve aileleri ile konuşarak bu kötü alışkanlığın kaybolması için çalışılmalıdır.

8- Kendi rızaları ile gönüllü olarak camilere gelen insanlara bu irşat hizmetleri en uygun ve verimli bir şekilde sunulmalı ki, bu hizmetler amacına ulaşsın, faydalı olabilsin. İnsanlar arasında var olan kırgınlıklar, küskünlükler bitsin, sevgi ve muhabbetler oluşsun.

9- Vaizlerin yetiştirilmesi ve istihdamdaki problemler giderilmeli ve vaizi olmayan yerlere vaiz istihdam edilmelidir.

10- Din görevlilerinin mevcut sıkıntıları yetkililer tarafından ele alınıp değerlendirilmeli, çözüm yolları bulunmalıdır. Zaman zaman eğitici kurslar düzenlenerek görevlilerin katılmaları sağlanmalı, bu sayede kendisini sürekli yetiştiren donanımlı ve eğitilmiş din görevlilerinin sayısı artırılmalıdır.

11- Özellikle İlahiyat Fakültesi mezunu personele gereken değer ve statü verilerek motive edilmeli, onlardan hizmet açısından daha iyi yararlanılmalıdır. Bu sayede diğer personel de okumaya teşvik edilecektir.

12- İrşat hizmetlerinin idealize edilmesi için devletin ve yetkililerin bu hizmete bakış açıları düzeltilmelidir. Din hizmetlerine, özellikle irşat görevi üstlenmiş kimselere layık oldukları denk ücret ve statü mutlaka sağlanmalıdır.

SONUÇ

2006 Yılı Hadim ve Taşkent Müftülüklerinin program içi ve program dışı irşat faaliyetlerinin ele alınıp incelendiği bu çalışmada, aşağıda maddeler halinde verilen şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1- Yaygın Din Eğitiminin en etkili ve verimli bir şekilde uygulandığı en önemli kurum hiç şüphesiz Diyanet İşleri Başkanlığı'dır. Diyanet İşleri Başkanlığı, gerek yurtiçi (merkez ve taşra), gerekse yurtdışındaki teşkilatlanmış yapısıyla ve yetişmiş elemanlarıyla Yaygın Din Eğitimi hizmetini anayasanın ve kanunların kendisine verdiği yetki ve sorumluluk çerçevesinde yerine getirmektedir.

2- Bugün en ücra köşelerdeki köylerde bile Diyanet İşleri Başkanlığı'nın personeli din görevlileri görev yapmaktadır.

3- Din görevlileri devlet memuru statüsünde oldukları için buldukları köylerde muhtarla beraber aynı zamanda devleti de temsil etmektedirler.

4- Artık günümüzde din görevlilerinin çoğu İlahiyat Fakültesi veya yüksek okul mezunu kişilerden oluşmaktadır. Özellikle küçük köyler için düşündüğümüz zaman, o köydeki en tahsilli ve bilgili kişi din görevlisi olmaktadır.

5- Asıl görevi halka dini hizmet, irşat ve tebliğ sunmak olan din görevlileri, halkın diğer ihtiyaçlarına da cevap verebilecek nitelikte bilgi ve donanıma da sahiptirler. Devletin en ücra köşelerdeki halka ulaşması noktasında din görevlilerinin önemi daha da artmaktadır.

6- Yaygın Din Eğitiminin en uygun, etkili ve verimli bir şekilde uygulandığı mekân camidir.

7- Camiler küçük-büyük, bayan-erkek her vatandaşa açıktır. İsteyen herkes çekinmeksizin camilere rahatlıkla gidebilmektedir. İnsanlar camilerde hem ibadetlerini yerine getirirler, hem de vaaz ve hutbeleri dinleyerek İslam dininin emir ve yasaklarını öğrenebilmektedirler.

8- İrşat hizmetlerinin en önemli aşamalarından olan vaaz ve hutbeler düzenli, planlı ve zamanlı bir şekilde camilerde yapılmaktadır. Bu irşat hizmetlerinin muhatap kitlesi de insanlardır.

9- İrşat hizmetlerinin muhatap kitlesi insanlar olduğu için ve bu iş en uygun camilerde yapıldığı için bu işte başarılı olabilmenin ve amaca ulaşabilmenin yolu insanları camiye çekmek olacaktır. İrşat hizmetlerinde başarıya ulaşmanın yolu büyük küçük, kadın erkek herkesi camiye çekilebilmektir.

10- Müftülüklerin program içi ve program dışı irşat faaliyetlerinin toplumun dini konularda aydınlatılmasında çok büyük ve etkin fonksiyonu bulunmaktadır.

11- Diyanet İşleri Başkanlığı halkın dini konularda aydınlatılması için gerek program içi, gerekse program dışı irşat faaliyetlerine büyük önem vermekte, her yıl vaaz ve irşat programını hazırlayıp müftülüklere göndermektedir.

12- İl müftülükleri vaaz ve irşat konularını belirleyerek ilçe müftülüklerine göndermektedir. Aynı ilin bütün ilçelerinde ilden gelen ortak program uygulanmaktadır. Hadim ve Taşkent Müftülüklerinde de durum böyledir.

13- Vaizler, vaaz ve irşat hizmetlerinin bel kemiğini oluşturmaktadır.

14- Diyanet İşleri Başkanlığı ve müftülükler bir takım eksiklikler ve sıkıntılara rağmen, irşat hizmetlerini ve dolayısıyla Yaygın Din Eğitimi en etkili ve verimli bir şekilde uygulamaktadırlar. Genel olarak halkın gözünde de güvenilir ve saygın bir yeri bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

- 1- KARAGÖZ, İsmail (Yayına Hazırlayan), Kürsüden Öğütler 52 Konuda Vaaz Örneği, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2007.
- 2- KARAMAN, Fikret, Hz. Muhammed (a.s.)'in Evrensel Tebliğ Metodu ve İman Aksiyonu, Elazığ 1994.
- 3- Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2000.
- 4- Kuruluşundan Günümüze Diyanet İşleri Başkanlığı Tarihçe-Teşkilat-Hizmet ve Faaliyetler (1924–1997), Ankara 1999.
- 5- Müslim b. el-Haccac, el- Camiu's-Sahih, Çağrı Yayınları, İstanbul 1981.
- 6- ÖNKAL, Ahmet, Rasulullah'ın İslam'a Davet Metodu, Esra Yayınları, Konya, Onüçüncü Baskı.
- 7- ÖZBEK, Abdullah, Bir Eğitimci Olarak Hz. Muhammed, Selam Yayınları, Konya 1988.
- 8- ÖZCAN, Mevlüt, Din Görevlisinin El Kitabı, Sabır Yayınları, 4. Baskı.
- 9- TAŞ, Kemaleddin, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Toplumsal Statüsü, Diyanet Aylık Dergi, Mart 2008, sayı 207.
- 10- www.diyamet.gov.tr, Genelge 2005. (5 Ocak 2007).
- 11- YAZICI, Nesimi, Tanzimat Dönemi Ramazanlarında Vaaz ve İrşad Hizmetleri Üzerine Değerlendirmeler, Diyanet İlmi Dergi, Cilt 41, sayı 3, Temmuz-Ağustos-Eylül 2005.